Szepesi Attila

Ezüst fenyőfa

Ezüst fenyőfa,
cinkekarácsonyfa,
égi álom terítgeti,
hófüggöny takarja.

Csillagszín ékek,
fénytollú vendégek,
szárnyasnépek itt találnak
téli menedéket.

Sugaras hó száll,
alszik minden fűszál,
hasig hóban éjpalástú
szürkevarjú kószál.

Pirókok, cinkék,
pirregő pipiskék
viduljatok, rövidülnek
már az ordas esték:

a tél betellett,
víg évszak közelget,
rigók füttye visszahozza
a tavaszi zöldet.

Maskarások, bolondok...

Maskarások, bolondok,
Rázzátok a kolompot.
Takarodjon el a tél,
Örvendezzen,aki él.
(Sarkady Sándor)

A farsang vízkereszttől hamvazószerdáig, a húsvét előtti negyvenedik napig tartó időszak. A bálok, mulatságok ideje.

A farsang bajor–osztrák jövevényszó: a „vaschang"-ból származik. Első írásos említését 1238-ból bajor–osztrák adatokból ismerjük. Magyarországon a farsang kialakulása a középkorra tehető, elsősorban német hatás eredményeként.

A farsanghoz a karácsonyi ünnepkör után a leggazdagabb jelesnapi szokáshagyomány kapcsolódik. A szokások főbb elemei az egész magyar nyelvterületen ismeretesek. Legjellemzőbb eseménye az álarcos, jelmezes alakoskodás, amely majdnem minden farsangi szokásban előfordul. Leggyakrabban adománygyűjtő szokással kapcsolódik.

A farsang kezdetét a XIX. században sok helyen, elsősorban a kelet-magyarországi falvakban, zajkeltő felvonulással – kolompolással, kürtöléssel, ostorpattogtatással – hozták a suhancok, legények vízkereszt napján a lakosság tudomására.

Farsang idején Magyarországszerte elterjedt népszokás volt a farsangi köszöntés. *„Hipp, hopp, farsang,/ Itt ölték az átányt,/ nem adják a máját,/ csak a szalonnáját"* – köszöntöttek be a portákra. Vidékenként más volt a szokás. Néhol a gyerekek, máshol a lányok vagy éppen a legények és nős férfiak jártak házról házra farsangot köszönteni, többnyire hosszú nyárssal a kezükben, bekormozott arccal. Varázscselekmények is kapcsolódnak a köszöntéshez. Baranya megyében például kukoricát szórnak a farsangolók lába alá, hogy sok csirkéjük keljen, mint ahogy a letaposott kukorica is kikel. Az ének végén a gazdasszony vagy a gazda esetleg így szól: *„Gyertek ide, fiaim, azzal a nyárssal! Rátűzöm a szalonnát, hogy szép megölőjeim legyenek!"*

A farsangi versekben gyakori az újévi köszöntőkből ismert jókívánságok kifejezése: *„Adjon az úristen ennek a gazdának..."*

A nagyobb falvakban, mezővárosokban maszkos, alakoskodó farsangi felvonulásokat tartottak. A felvonulók menetében különösen kedvelt figura volt a cigány, a koldus, a betyár, a katona, a borbély, a vándorárus, a köszörűs, a terhes asszony, a menyasszony, a medve.

Mind a falusi, mind a városi farsangot egyaránt jellemezte a bőséges evés-ivás, játék és táncmulatság. Gyakori volt a három napig tartó bál. A lakodalom mellett ez volt a legjelentősebb táncolási alkalom. A farsangi bálnak nagy szerepe volt az ismerkedésben és a párválasztásban.

Szalai Borbála

A báli cipő

Farsang, az a bál évadja…
Földünk apraja
meg nagyja
ilyenkor jár
mulatságba –
s táncol, míg csak
bírja lába…
Százlábúnk is
bálba menne,
ha jó báli
cipőt lelne:
kényelmeset,
szépet, puhát,
hogy ne törje
fel az ujját.
Jelentkezett is
egy varga:
a száz cipőt
ő megvarrja…
Van szép piros
szattyánbőre,
csatos cipőt
varr belőle…
Suszterünk
nem tétovázott,
munkájához
hozzálátott…
Nem telt bele
hosszú idő –
kész lett a száz
báli cipő…
Százlábúnknak
kedve támadt:
fel is húzta
mind a százat…
Így toppant a
bálterembe,
s táncra perdült
önfeledve…
Az ám! De egy
idő múlva
fájni kezdett
sarka, ujja…
Csupa hólyag
lett a lába…
kibicegett
sántikálva…
A száz cipőt
mind lerúgta…
Hol van a baj —
tudva tudta…
Az a pimasz
kópé varga,
az sodorta
őt a bajba:
nem mondta
az alávaló,
mely cipő mely
lábra való…
S bár eltelt már
jó sok idő –
százlábúnkon
ma sincs cipő…
pedig ma is
jár a bálba,
s hogy a lába
meg ne járja –
fuszeklit húz
inkább rája…

Garai Gábor

Táncdal

Citera pengi: körbe, járjad,
Katica, Böske, szedd a lábad!
Lobog a rózsa, rezeda bokra,
tavaszi lázban rezeg a szoknya.

Sarkady Sándor

Kikiáltó

Maskarások, bolondok,
Rázzátok a kolompot.
Takarodjon el a tél,
Örvendezzen, aki él.

Gazdag Erzsébet

A bohóc köszöntője

Jancsi bohóc
a nevem.
Cintányér a
tenyerem.

Orrom krumpli,
szemem szén,
Szeretném ha
szeretnél!

Velem nevetsz,
ha szeretsz,
Ha nem szeretsz
elmehetsz!

Szívem, mint a
cégtábla,
Ruhámra van
mintázva.

Kezdődik
a nevetés,
Tíz forint a
fizetés.

Ha nincs pénzed,
ne nevess.
Azt nézd, innen
elmehess!

Kiss Anna

Bögre-bál

Bödön ledübben
Réztál lecsattan
Fazéknak lángon
Tejhabja lobban
Rebben a lámpa
Daráló járja
Egerek jönnek
A bögre-bálba
Kemence döngi
Vastepsi zengi
Fütyül a kulcsluk
Nincs itthon senki

Kanizsa József

Farsangi maszkabál

Maszkabálba
készül az utca,
A talpalávalót
Pőce Gyula húzza.
Ringyes-rongyos maskarák,
Szalma, meg
kukorica figurák,
Fura táncuk
fürgén ropták.
Szólt a nóta
táncolt a láb,
Nevettük a
sok maskarát.

Kányádi Sándor

Csikorgó, a fagykirály

Csikorgó, a fagykirály nagyon szigorú uralkodó lehetett a maga idejében. Átkozták is eleget az alattvalói. Egy darabig még örültek is neki, kivált a szűcsök s a csizmadiák, mert úgy ellátta őket munkával, hogy ki sem látszottak belőle. Örültek a gyerekek is, persze, mert kedvükre szánkózhattak, korcsolyázhattak a ropogós havon s a fényes jégen. De hát nem csak szűcsökből, vargákból áll a világ, nem csak szánkázásból, csúszkálásból az élet. Elkezdtek gondolkozni az alattvalók, hogy Csikorgó uralmának miképpen vethetnének véget.

Fújták a körmüket erősen, s toporogtak. De hiába. Fűtöttek, pipáltak. De csak nem akart vége lenni fagykirály rettentő uralmának.

– Üzenni kéne a fecskéknek – vélte egy bölcs öreg, aki még emlékezetében tartotta a fecskéket. – A fecskék jóban vannak a nappal, ha megjöhetnének, a napot is elhoznák magukkal.

Hogy s hogy nem, sikerült is üzenni a fecskéknek. El is jött nemsokára egy villás farkú fecsegő madárka. Cikázott erre-arra a befagyott folyók, tavak felett. De majdnem rossz vége lett a kirándulásnak. Alighogy rálibbent a zúzmarás telefondrótra, dermedten földre koppant. Még szerencse, hogy valaki kézbe kapta, s a markában életre melengette.

– Egy fecske nem csinál tavaszt – csikorogta a fagykirály kárörvendve. S olyan fagyot lehelt a környékre, hogy még a farkasok is üvöltöttek kínjukban. (Innen származik az a mondás a farkasordító hidegről.)

– Nem bizony, egy fecske nem csinál tavaszt – szomorkodtak el a vacogó, topogó, körmüket fújó alattvalók.

– Nem is csinálhat, mert túl alacsonyan száll – mondta egy másik öreg. – Olyan követ kellene, aki nemcsak fecseg-ficseg, rovarászgat, de ereje, hatalma van a dalának. S van bátorsága átfúrni magát a jeges felhőkön, föl a naphoz.

– Azt mondom én – folytatta a bölcs –, szerezzünk egy pacsirtát.

– Ugyan már, az még a fecskénél is kisebb! – vetette ellen az az öreg, aki fecskéért üzent volt.

– Többet ér az egy sereg fecskénél. Majd meglátjátok.

Mit volt mit tenni, beleegyeztek.

– Jöjjön a pacsirta.

Meg is érkezett nemsokára. S azon nyomban föl is parittyázta magát a magasba. Visszhangzott énekétől a jeges égbolt. És meg is repedt egy tenyérnyi helyen. A résen meg besütött a napsugár.

Megszeppent erre Csikorgó, a fagykirály. Próbálta betömni a rést, de hiába. Visszacsurgott a tömés a nyakába. S a lába alatt meg elkezdett kásásodni a hó, ripegett-ropogott a tavak, patakok, folyók hátán a jég.

Csermelyek cincogtak, jégcsapok, csatornák csordultak. Csikorgó meg szedte az irháját, s inalt a dombok-hegyek, a havasok irányába.

Ott ül a magas bérceken örökös számkivetésben, s csak akkor látogat el régi birodalmába, amikor a pacsirta szabadságra megy. Olyankor aztán hetvenkedik, legénykedik, gorombáskodik, kitombolja magát, de már közel sem olyan kegyetlen, mint annak előtte. Rá sem hederít senki. Még örülnek is neki. Kivált a szűcsök s a csizmadiák, no meg a gyerekek is. Mosolyogva fújják a körmüket; tudják, hogy a pacsirta jövetelének már a hírére is Csikorgó szedi sátorfáját, mert irtózik a magas kék égtől, de kiváltképp a pacsirta gyönyörű énekétől.

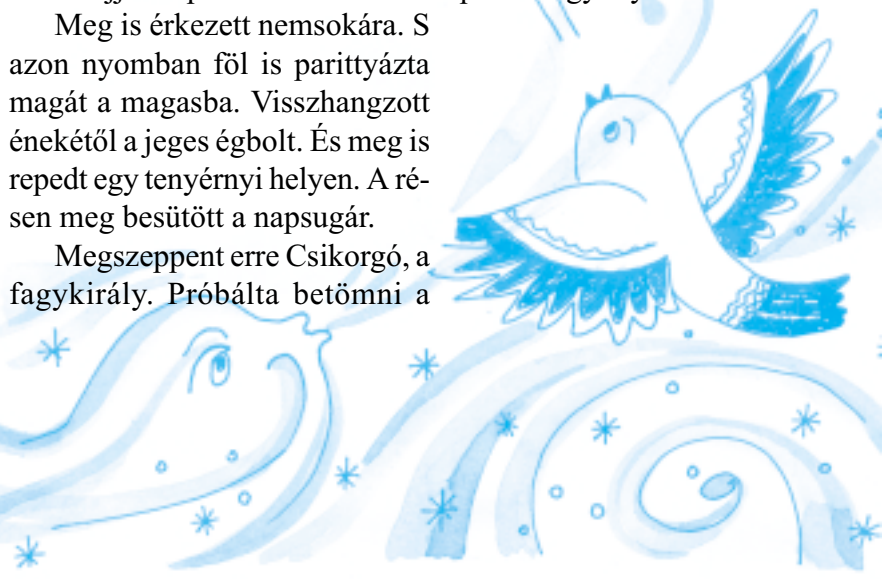

Tóth Anna

A titokzatos hóember

Nagyon szép völgyben lakunk. A hegyek úgy ölelik át a kis falut, ahogyan anyuék szoktak bennünket, gyerekeket.

Most, hogy sok hó esett, öcsémmel, Marcival a szobánk ablaka elé felállítottunk egy hóembert. Nagy pocakja és szép, egyenes tartása jó étvágyú, gazdag emberre hasonlítana, ha fején nem éktelenkedne az az öreg lyukas fazék. Szemei a fáskamrában talált legcsillogóbb széndarabkákból vannak. Egyedül sárgarépaorra vöröses színe árulkodik arról, hogy hideg lehet egész nap az udvarunkon álldogálni. Ez a hóember nem akármilyen… Ilyen nincs még egy a Földön! Elárulom, hogy ez egy TITOKZATOS HÓEMBER!

Minden reggel, amikor felébredünk, odaszaladunk az ablakhoz, hogy megnézzük, ott van-e még a hóember orra a helyén. Ugyanis mindennap eltűnik.

– Nézd, most sincs ott! – mondta kisöcsém bosszúsan.

– Öltözzünk fel, és menjünk ki az udvarra, hátha csak leesett, és eltakarja a hó.

Mikor kiszaladtunk a kertbe, körbejártuk a hóembert, de nem találtunk semmit.

– Elmondanád, hol van az szép sárgarépaorrod, amit tegnap kaptál? – kérdeztem csípőre tett kézzel, s közben haragosan ráncoltam homlokomat.

Marcira néztem, és láttam, hogy engem utánozva ő is csípőre tette a kezét, és a nagyobb hatás kedvéért néhányat dobbantott a ropogós hóba a lábával.

– Az volt a legszebb sárgarépa az összes közül! Miért nem vigyáztál rá?

A hóember dacosan állt tovább, és nem válaszolt.

– Na jó, még utoljára hozunk egy másik orrocskát neked, de ha erre sem vigyázol, nem kapsz többet!

Leszaladtunk a pincébe, és a ládából kiválasztottunk egy szép, hosszú sárgarépát.

– Marci, ma éjjel lesben állunk az ablaknál. Meg kell tudnunk, mi ez a nagy titok!

Éjszaka le sem vettük a szemünket a hóemberről. A Hold éppen rávilágított, és láttuk, hogy a sárgarépaorra még ott van a helyén. Amikor már azt hittük, hogy nem történik semmi, hirtelen egy árnyék ugrott át a kerítésen. Óvatosan körülnézett, és egyre jobban közeledett a hóember felé. Az árnyéknak hosszú, vékony lábai voltak, s mögötte néhány lépésnyire egy kicsi, gömbölyű valami ugrándozva kísérte.

Lélegzet-visszafojtva figyeltük, mi lehet az.

Aztán láttuk, ahogy az a valami felágaskodik, és szájával kiemeli a helyéről a hóember orrát. Miután letette a hóra, a kis gombóccal megosztva jó étvággyal megették a sárgarépát.

– Nézd, Marci, egy őzike! – suttogtam öcsém fülébe. – De ki az ott mellette?

– Nem látod, hogy milyen hosszú fülei vannak? – súgta vissza Marci.

– Tényleg! Ez egy nyuszika! Mennyire éhesek lehetnek, hogyha bemerészkednek idáig. Ki kellene találni valamit, hogy még több ennivalót kapjanak!

Másnap korán felébredtünk. Amikor újabb sárgarépát szerettünk volna a hóemberre tenni, a fején lévő lyukas fazék nagyot kondult.

A fa mögé szaladtunk, és onnan lestük, hogy mi lehet az. Aztán a lyukon kikukucskált egy cinegemadár. Biztos ott húzódott meg éjszakára a nagy hideg elől. Bent a fazék belsejében nem fújhatta a szél, és egy kicsit melegedhetett is.

– Adjunk enni a madárkának is!

Bementünk a házba, és elővettünk két, vékonyra vágott szalonnabőrkét.

– Ez jó lesz szemöldöknek a hóemberre. Amikor a cinege megéhezik, néhányat belecsíp a szalonnába, és már lesz, ami melegítse. De a hóembernek mégsem lehet több orra! Mit csináljunk?

– Mi lenne, ha kettévágnánk egy almát, és két piros fület készítenénk belőle? – kérdezte izgatottan Marci.

– Igazad van. És vághatnánk hosszú csíkokra káposztalevelet. Az lehetne a szakálla!

– És ha a fazék alá tennénk szénát, mintha haja lenne a hóembernek? Az jobban melegítené a kismadarat!

Gyorsan munkához láttunk. Amikor elkészültünk mindennel, észrevettük, hogy a cinege rászállt a fazékon talált bejáratra, aztán hirtelen elrepült.

– Lehet, hogy nem tetszik neki az új fészek? – kérdeztem aggódva.

De néhány perc elteltével a kismadár megérkezett, és magával hozta a párját is. Vidáman csicseregtek és nagyon boldogok voltak, hogy rátaláltak az igazi otthonukra.

A hóemberről azóta is minden reggelre eltűnnek a zöldségek, de most már nem titok, hogy hozzánk jár lakmározni a nyuszi az őzikével.

Ha megvalljuk bűneinket

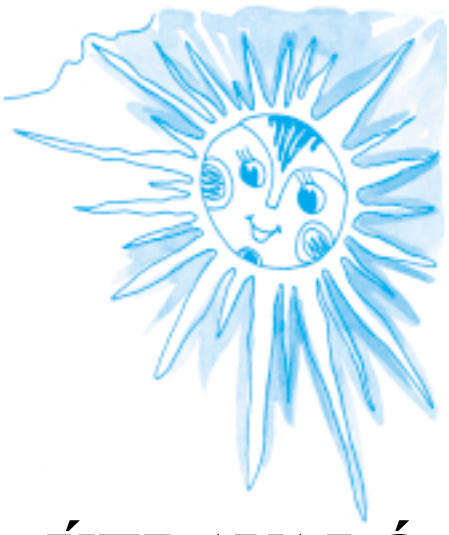

– Szervusz, Tücsök! Látom, valami megint nyomja a szívedet. Nem akarod elmondani?

– Elmondom, Bogi. Tegyük fel, az egyik barátom nem vallja be, hogy rosszat cselekedett, és egy ideig sikerül eltitkolnia azt, de végül mégis kiderül. Mit gondolsz, nagyon nagy büntetést fog kapni?

– Értem. Nos, az attól függ, milyen rosszaságot követett el, és mennyi ideig titkolta. Minél tovább hallgat róla, annál nehezebb elmondani. Biztosan furcsállni fogod, de az az igazság, saját magától kapja a legnagyobb büntetést.

– Ezt nem értem!

– Boróka, a kis mókus története segít megérteni…

A Kerek Tölgyes közepén lakó Boróka nem arról volt híres, hogy akár csak sóhajtásnyi időre nyugodtan tudott volna ülni a bundájában. Naphosszat ágról ágra ugrált, olyan gyorsan, hogy a gyakorlatlan szem elől egy pillantás alatt képes volt eltűnni. Természetesen nagyon büszke volt a gyorsaságára és ügyességére; valahányszor észrevette, hogy társai szörnyülködve figyelik szőrmeresztő mutatványait, annál inkább bonyolította az ugrásokat.

Egy alkalommal, mikor a maga kedvére szökdécselt a tölgyes fáin, teljesen váratlanul felsebezte lábacskáját egy letört faág éle.

– Áu! – visított fel Boróka. – Jaj, de fáj! Mit szólnak majd a barátok, ha megtudják? Kinevetnek, kicsúfolnak ügyetlenségemért. De azt már nem! A legjobb lesz, ha nem szólok senkinek, majd begyógyul a seb magától.

Gondosan megfésülte a bundáját, hogy az eltakarja a sérülést. Sok időbe telt, amíg lábra tudott állni, de sikerült. Összeszorította a fogát és igyekezett nem bicegni.

Otthon édesanyja észrevette, valami történhetett a fiacskájával, ám hiába faggatta aggódóan, Boróka egy ügyesnek vélt hazugsággal elintézte a dolgot.

Teltek a napok, és Borókának egyre nehezebb volt titokban tartani a sérülését: folyton hazudoznia kellett, s feldagadt lába is napról napra jobban fájt.

– Előbb-utóbb elmúlik – igyekezett megnyugtatni magát. – Ha jobban meggondolom, már nem is fáj annyira…

Újabb és újabb kifogásokat gyártott, hogy megindokolja, miért nem ugrál mostanában a barátaival, s miért nem hajlandó elmenni mogyoróért. Emiatt a barátok lassanként elmaradoztak, Boróka pedig érezte, nem jó ez így, csak azt nem tudta, hogyan változtasson rajta.

Csirip, a veréb odaszállt a Boróka feje feletti ágra.

– Mit gondolsz, meddig tudod titokban tartani a balesetedet? – csóválta csiripelve a fejét. – Sokkal egyszerűbb lett volna, ha azonnal bevallod, és szüleid orvoshoz visznek. Nézd meg a lábacskádat, és gondolkozz, mit tehetnél!

Boróka rémülten nézett a továröppenő veréb után. Elképzelni sem tudta, honnan szerezhetett tudomást Csirip az ő balesetéről. Riadtan gondolt arra, hogy esetleg másoknak is feltűnt. Mit fognak mondai a szülei, a barátok? Ránézett a lábacskájára, és belátta, nem titkolózhat tovább.

Hazafelé menet azon törte a fejét, ennyi idő után hogyan mondhatná el a történteket.

– Én… Én… – dadogta –, segítsetek, nagyon fáj a lábam!

Több se kellett a szülőknek, nem vesztegették az időt faggatódzásra, gyorsan ellátták Boróka sebét, ágyba fektették. Édesanyja éjjel-nappal mellette ült, amíg a seb be nem gyógyult.

ÚTRAVALÓ

Boróka csak akkor mesélte el, mi történt vele.

– Látod – sóhajtott figyelmeztetően édesanyja –, ha azonnal szóltál volna, megkímélted volna magadat a nagy fájdalomtól. Lehet bárki nagyon ügyes, mindenkivel történnek balesetek, és azokat nem szégyellni kell, hanem okulni belőle, hogy máskor elkerülhessük a bajt…

– Bogi! Ezek szerint a rosszaság olyan, mint az ügyetlenség?

– Nem, ez azért nem ilyen egyszerű. Az igaz, hasonlít Boróka sérülésére. Sokszor szégyelljük ugyanis, amit tettünk, ezért nem beszélünk róla senkinek. Van azonban valaki, aki időről időre figyelmeztet bennünket, hogy a bűn a halál zsoldja.

– Ki figyelmeztet erre? Isten?

– Igen, ő. De ő képes arra is, hogy meggyógyítsa a lelkünket. Azt mondja a Szentírás: „Ha megvalljuk bűneinket, Ő hű és igaz, megbocsátja bűneinket és megtisztít minket minden gonoszságtól.” Minél hamarabb fordulunk hozzá, annál kevesebb fájdalom ér bennünket. Mondd meg hát a „barátodnak”, hogy akkor jár a legjobban, ha nem húzza az időt és mihamarabb megszabadul terhétől;amíg nem okoz még nagyobb bajt.

Olasz Tímea

Leg- es oldal

Mekkorák a legnagyobb pókhálók?

Ezt a rekordot a Nephilák nemzetségébe tartozó pókok tartják. Hálóik akár 5 méter kiterjedésűek is lehetnek, ez körülbelül akkora, mint egy átlagos szoba! Ugye nem lenne jó belegabalyodni?

Melyik pók szövi a legerősebb hálót?

A Nephila nemzetségbe tartozó pókok képesek erre a teljesítményre. Méghozzá olyan erős hálót szőnek, hogy kisebb madarak is foglyul esnek, sőt még a nagyobb emlősök haladását is lelassítják vele. Különlegesség még az is, hogy egyes pókhálókban „szemétjáratok" vannak, ahol az apró madártetemek találhatók.

Melyik a legnagyobb rovarpete?

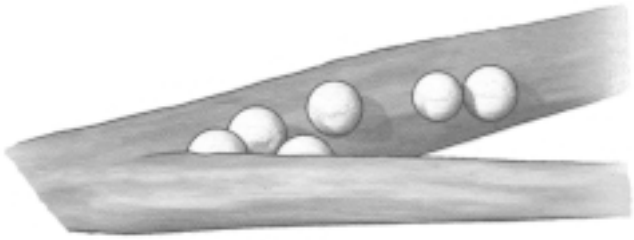

Ha esetleg nem tudnád, mi is az a rovarpete, elárulom, hogy ebből lesz az új rovar. A legnagyobb több mint egy centiméteres. Ezeket az ujjszélességnél is terjedelmesebb petéket a malajziai botsáska rakja.

Melyek a legnehezebb rovarok?

Már a nevük is jelzi, hogy tényleg óriások és így nehezek is, ugyanis góliátbogaraknak hívják őket. Ezek a bogarak gesztenyebarna színűek és a súlyuk 70-100 gramm között van. Vagyis egy tyúktojásnál is nehezebbek.

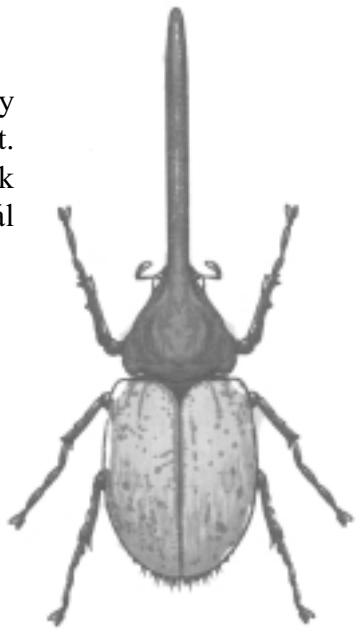

Melyik a leghosszabb bogár?

Szerinted melyik a három közül: a herkulesbogár, az orrszarvú bogár vagy a szúbogár? A győztes a herkulesbogár. Körülbelül 20 centiméter, vagyis hosszabb, mint egy átlagos ceruza.

Ápriły Lajos

Rímjáték havasesőben

Hull, hull a bús havaseső,
hideg fátylat zizegve sző.

Ég és torony ködbevesző.
Hull, hull a bús havaseső.

Kedvem miért oly eleső?
Hull, hull a bús havaseső.

Várj, várj, szívem, tavasz-leső!
Hullj, hullj, hideg havaseső!

Káldi János

Cinegebiztató

Múlik a rideg tél
hidege,
csöngethetsz, dúdolhatsz
cinege.

Álomi szárnyakon
húz a Nap.
Színarany szirmai
hullanak.

Ahol száll, teremti
a csodát.
Bűvölik jegenyék,
rózsafák.

Cinege, csengőcske,
mondhatod
gyógyító tündéri
mondatod.

Fényesül a mező,
a vadon.
Fújhatod a dalod
szabadon.

Mészely József

Évszakforgó

Ez a forgó meg nem áll,
Nincsen nyugovása,
Ha szélcsend van, akkor is
Mindig suhog szárnya.

Tavasz hajtja a telet,
Ősz a nyarat hűti,
Nyárba lendül a tavasz,
Tél az őszt billenti.

Weöres Sándor

A medve töprengése

Jön a tavasz, megy a tél,
barna medve üldögél:
– Kibújás vagy bebújás?
Ez a gondom, óriás!

Ha kibújok, vacogok,
ha bebújok, hortyogok;
ha kibújok, jót eszem,
ha bebújok, éhezem.

Barlangból kinézzek-e?
Fák közt szétfürkésszek-e?
Lesz-e málna, odú-méz?
Ez a kérdés de nehéz!

Zelk Zoltán

Hóvirág

Tél eleje, tél közepe:
havas a hegyek teteje,
sehol egy árva virág –
zúzmarás a fán az ág.

Ám tél után egy reggelen,
csoda történik a hegyen:
kibújik a hóvirág,
s megrezzen a fán az ág.

Öröm rezzen ágról ágra:
itt a tavasz nemsokára,
kizöldülnek mind a fák –
Isten hozott, hóvirág!

Weinrauch Katalin

Sétáló holló

Patak fölött keskeny
palló,
arra szállott rá egy
holló.
Két part között reng a
palló,
oda-vissza jár
a holló.

Füzes fut a patak
partján,
szellő matat fűzfa-
barkán,
felborzolja holló
tollát:
víztükörben látja
magát.

Kár, károgja a vén
holló,
keskeny, rövid ez a
palló:
jövök-megyek patak
felett,
előbb-utóbb bele-
esek.

Ha a patak folyó
volna,
távol esne a két
partja,
széles lenne a híd
háta,
holló rajta bátran
járna.

A farkas és a jávorszarvas

Finn népmese

A jávorszarvas sétált az erdőben, s egyszer csak azt hallja, hogy valaki segítségért kiált. Megindult a hang felé, s lám, mit lát: a szél kidöntött egy nagy lucfenyőt, s a fenyő sudara ráesett egy farkasra. A farkas a fa sudara alatt feküdt, s sehogy se tudott kiszabadulni, csak panaszos hangon üvöltött.

A jávorszarvas megcsóválta a fejét, s így szólt:

– Na, hát teveled hogy esett ilyen szerencsétlenség, szomszéd?

– Ó, ne is kérdezd, kedves barátom, látod, hogy minden pillanatban kiadhatom a lelkem. Légy olyan jó, akaszd bele a fába a szarvad, és segíts!

– Segítenék, de bírok-e? – tamáskodott a szarvas.

– Legalább próbáld meg, testvér! – kiáltotta végső elkeseredésében a farkas.

– Na, megpróbálni éppen megpróbálhatom – egyezett bele a szarvas. Azzal a fenyő alá dugta a szarvát, s erőlködött. Összeszedte minden erejét, s fel is emelte a nehéz fát, annyira, hogy a farkas ki tudott bújni alóla.

– Ej, valóban erős vagyok! – csodálkozott a jávorszarvas az erején, s a fejét himbálva tovább akart menni.

A farkas lábra állt, végignézett drága bundáján – nem szakadt ki sehol, minden varrás ép volt rajta. Odaszaladt a szarvas mellé, toppantott egyet a lábával, s mérgesen ráripakodott:

– Megállj, megállj, egy lépést se tovább!

– No, aztán mért ne tehetnék tovább egy lépést se? – kérdezte a szarvas.

– Azért, mert tüstént megeszlek. Nem tudod, hogy a zsákmányom vagy!? – kiáltotta a farkas.

– Várj csak, várj csak. Hát nem én voltam, aki megmentettelek a halál torkából? – mondta a jávorszarvas.

– Ez nem tartozik ide – felelte a farkas.

– Micsoda hálátlanság ez? Nem szégyelled magad, szomszéd?

– Nincs itt mit szégyenkezni. Nincs más hátra, le a bőröddel!

Vitatkozott, huzakodott jó darabig a két jó szomszéd, de sehogy se tudtak megegyezni. Végül a jávorszarvas azt tanácsolta, hogy keressenek egy harmadikat, aki igazságot tesz köztük.

– Jól van, keressünk egy harmadikat – egyezett bele a farkas: abban bizakodott a ravaszdija, hogy még egy állat akad, akit megehet.

A farkas és a jávorszarvas estig bolyongtak az erdőben, kerestek valakit, s végül rá is találtak: a medve dörmögve cammogott a falu felé, hogy egy kis mézet szerezzen fiatal feleségének. Türelmesen meghallgatta mindkét fél panaszát, szájába dugta a mancsát, s töprengett. Töprengett, s csak hosszú idő után szólalt meg:

– Most hirtelen nem tudok válaszolni a kérdésetekre. Oda kell menni, ahol az eset történt, s alaposan meghányni-vetni a dolgot.

Visszamentek a fenyőhöz. A medve körüljárta a fenyőt, gondolkozott, s aztán így szólt:

– Szarvas, dugd ide a szarvad a fenyő sudara alá, fel bírod-e emelni?

– Fel hát, mért ne bírnám! – s úgy tett, ahogy a medve parancsolta.

Ezután így szólt a medve a farkashoz:

– Farkas, te meg bújj az ágak alá, lássuk, befársz-e arra a szűk helyre.

– Beférek, hogyne férnék! – mondta a farkas, s úgy tett, ahogy a medve parancsolta.

Aztán így szólt a medve a jávorszarvashoz:

– Na, szarvas, engedd most vissza a fenyőt a helyére.

A szarvas visszaengedte a fenyőt, s a farkas megint beszorult, ahogy azelőtt.

Beszorult, és úgy is maradt, mert ki mert volna ezek után a segítségére sietni.

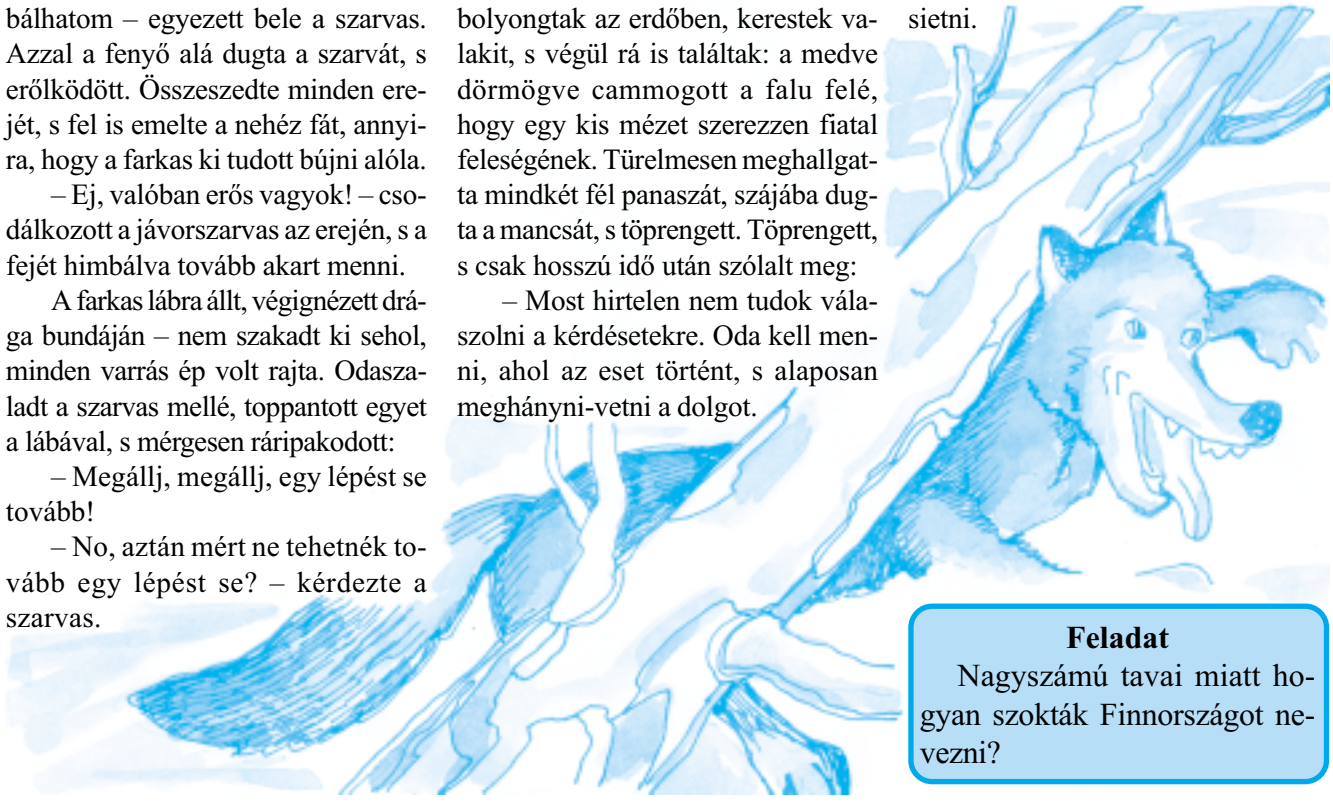

Feladat

Nagyszámú tavai miatt hogyan szokták Finnországot nevezni?

A hegedős

Grúz népmese

Volt egyszer egy király, egyetlen leánya volt neki, de ez a leány szépségben a nappal versengett, a holdhoz volt hasonlatos. A király minden kérőnek csak azt mondta:

– Ezen és ezen a helyen, ilyen és ilyen kertben terem az élet aranyalmája. Aki annak a fának a gyümölcséből hoz, annak adom feleségül a lányomat.

A kérők mind elmentek keresni az almát. Sok vitéz ment már el, de visszatérni egyet sem láttak.

A király udvarában élt egy hegedős is. Ez a hegedős híres volt dalairól, szép játékáról. Ő is megszerette a nap alatt párját nem lelő királykisasszonyt, de megkérni hogy merte volna!

Egy szép napon mégiscsak elment a királyhoz, megkérte a királykisasszonyt. Neki is azt felelte a király, hogy ha elhozza az élet aranyalmáját, megkapja a leányt.

Fogta a hegedős a csongurit* és útnak indult. Sokat ment-e vagy keveset, kilenc hegyen túlment. Elért egy rengeteg nagy kerthez, amelyet olyan magas kerítés kerített, hogy a madár se repülhette át. A hegedős kerülgette sokáig ezt a kertet, de kaput sehol se talált. Járta körbe a kertet, közben játszott és gyönyörűen énekelt hozzá. Dalát az egész világ hallotta, a fák lombjai elhallgattak és gyönyörködtek benne. Az égből összegyülekeztek a madarak, odarepültek a kerthez, leültek a közeli fákra és ott hallgatták a hegedős énekét. Mind örültek, még a kőfalak is.

Ahogy ott énekelt, hirtelen megnyílik a meredek kőfal, és a hegedős virágokkal borított utat lát maga előtt. Az út egyenesen a kertbe vezetett. Elindult azon az úton gyönyörű dalát énekelve.

Az életalma ebben a kertben volt, és a kilencfejű sárkány őrizte. Aki csak közeledni mert ehhez a kerthez, azt ez a kilencfejű sárkány felfalta.

Meghallotta a rettenetes sárkány az idegen hangot. Felhördült, rettenetes száját kitátotta és bömbölni kezdett:

– Ki ez a vakmerő? Ki merészel belépni a kertembe? Kinek van mersze lábbal érinteni ezt a földet? Itt félelmükben férgek se járnak, madarak se mernek repülni!

A hegedős játszott tovább és énekelt. Énekelte dalát és szeméből forró könnyek hullottak. Énekelt és maga is sírt. A sárkány szörnyű ordítással rohant a hegedősre, félelmetes száját tátogatta, hogy elnyelje. De hirtelen megtorpant, megállította az ének. Sokáig hallgatta elnémulva. Meg kellett hallgatnia az egészet, a gyönyörű dal lenyűgözte a sárkányt. Elpárolgott a haragja, s egyszer csak könnyek kezdtek folyni a szeméből. Remegve és könnyezve bámulta a rettenetes sárkány a hegedőst, az meg belekezdett egy még sokkal szebb dalba.

De hirtelen, ahogy rácsapott a hegedős, a csonguri húrjai elszakadtak. Félbeszakadt az ének is. Ott állt a hegedős a tátott szájú fenevad előtt és folytak a könnyei. De hallgatott a vérbe borult szemű sárkány is könnyekkel a szemében és sajnálta a hegedőst.

Egyszer csak hirtelen felocsúdott a sárkány. Felkapta mind a kilenc fejét, letépte az élet aranyalmáját és odanyújtotta a hegedősnek. A hegedős nem akart hinni a szemének. Akkor azt mondta a sárkány:

– Vedd el, ne ijedj meg! Ilyen éneket még életemben nem hallottam, ilyen hangon még senki sem beszélt velem. Te megéreztetted velem a dal édességét. Menj, vidd el ezt az almát, és megígérem neked, hogy soha embervért nem ontok. Milyen gyönyörű az ember beszéde!

Nagy örömmel vette a hegedős az almát és visszafordult a maga országába.

**csonguri* – négyhúros népi hanszer

Feladat
Mi Grúzia fővárosa?

SZERELMES OLDAL

Több olvasónk kérte, foglalkozzunk a szerelemmel. Tornai József két elbeszélését ajánljuk most figyelmetekbe.

Tornai József

Rózsika

Ezt is úgy kell elmesélnem, azzal a bizonytalansággal, homállyal, ahogyan bennem is él. Hiszen én is csak tapogatózom, amikor fölidézem.

Az árokparton szoktunk akkoriban üldögélni esténként a kicsi fiúkkal, lányokkal. Ott ült néha közöttünk Rózsika is. S én egyszer olyasmit vettem észre magamon, hogy nem esik jól, ha véletlenül otthon marad. Az árokpartot vastag perjefű nőtte be: bársonyosak, melegek, visszhangosak voltak az esték. Nagy csillagok, ritkán hullócsillagok kápráztatták el a szemünket.

Nagyon féltünk a denevérektől.

A láthatatlanból, a sötétségből suhant fölibénk a denevér, belekapott valakinek a hajába, kikászálódott, aztán odébb csapongott. A többiek mindig nevettek, de az áldozat rémülten kérdezte: most mi lesz? Nem lett abból semmi baj, csak nem szerettük, ha a denevérek túlságosan közel suhantak el az árok fölött.

Egy nagy, Göncölszekér-ragyogtató estén megint azt vettem észre, hogy Rózsika hiányzik a lányok közül. Nem akartam megkérdezni, mi lehet vele. Üldögéltem, egy akáclevél pilléit csipkedtem le egymás után, és hallgattam. Tehetetlenséget és zsibbadtságot éreztem. Miért nem jött ki? A többi lány, a kis csúnyák itt vannak. Ő, akinek olyan szép kis kerek feje, hosszú, sötétbarna haja, csillogó, fekete szeme, csengő hangja volt, miért nem tudott kijönni? A nagy Göncölszekérre néztem, mintha az volna az oka nyugtalanságomnak, Rózsika távolmaradásának.

Az az este éppen olyan rejtélyes, végtelen volt, mint az előző nyári esték. Valaki mindig magyarázott valamit, valamin mindig vitatkoztunk. Egyikünk-másikunk úgy tett, mintha okosabb volna, többet tudna a többinél. Pedig csak sejtettük akkor még, bámultuk, forgattuk a világ dolgait, mint szétszedhetetlen játékot. Egyik titok a másik után állt elénk, s mi – vagy legalábbis én azt hittem, minden titokra fény derül majd, ha megnövök. Mindnyájan meg akartunk nőni. Arról ábrándoztunk: egyik napról a másikra nagyok leszünk, szabadok, azt tehetünk, oda mehetünk, ahova akarunk, mint a fölnőttek.

Érzem bőrömön az árok puha füvét, az esti füvek, virágok, kertek illatát. A levegő meleg, baráti legyintését. Nagy nyugalom ereszkedett fölénk, csak néha lebbentette meg a gömbakácok levelét a szellő. Akármeddig ott ültünk volna. De jött anyám: behívott a házba vacsorázni, feküdni. Mikor kicsit később kinéztem az utcai ablakon az árokpartra, már csak a zöld sötétséget láttam ott.

Másnap reggel nagy, doboz alakú autó kanyarodott föl a dombra, befordult, megállt Rózsikáék háza előtt. Mi, gyerekek, persze szaladtunk utána. A kapu zárva volt, mire odaértünk. A lécen vörös cédula. Nem tudtuk, mi áll rajta, nem tudtunk még olvasni. Sokáig voltak bent az autóból kiszállt emberek. A legtöbb gyerek meg is unta a várakozást, de én csak lestem, mi történt. Sejtettem: Rózsika miatt jöttek. A szívem megjajdult, hátha el is viszik kórházba. Már hallottam ilyesmiről. Végre jöttek kifelé az udvaron az idegen, egyenruhás emberek. Rózsika anyja szomorúan utánuk. Köszöntem neki, de ő nem vett észre. Becsukta újra a léckaput, visszament a házba.

Rózsikával baj van.

Ez volt az arcomra írva, mikor hazamentem, s anyám a szemem közé nézett.

– Hát te? Orron vágott valaki, hogy így összehúzod magad?

Nem válaszoltam. Anyám hosszasan nézegetett mosás közben is. Megállt a teknőnél, úgy fürkészett.

– Te Jóisten! Te a Rózsika miatt lógatod az orrod!

– Piros cédulát ragasztottak ki a kapujukra.

– Persze. Diftériája van Rózsikának. Fertőtlenítették az egész házat.

– Meg fog halni?

– Azt nem. De most nagyon beteg. Sokáig tart, míg fölkelhet.

Kimentem az udvarra, és a fölhasogatott tűzifát sorba állítottam, mintha ellenséges katonák volnának. Kavicsokkal dobáltam rájuk, és egyre nehezebb lett a szívem. Borzasztó lett volna, ha Rózsika meghal.

– Ez a gyerek szerelmes – mondta este anyám minden gúny nélkül apámnak. És megsimogatta a fejem, az arcom.

Pedig nem lehettem én szerelmes, ahhoz nagyon is csöpp kölyök voltam. De valami, az elvesztés gyötrelme megérintett. És ez a gyötrelem majdnem ugyanaz, mint a szerelem.

Amikor két hét múlva D. Rózsika újfent kint ült köztünk az árok füvén, már azon lepődtem meg, hogy jobban érdekelnek nála az orgonabokrok körül röpködő, nagy csápos cserebogarak.

Olga hosszú, fekete haja

Kamaszkorom utolsó éve

Elvégeztem a polgári iskolát, és egy évig nem jártam sehova. Néha dolgoztam: kőműveseknél, egy alkalommal a haraszti kéziszivattyúgyártó kis üzemében is. De legtöbbször csak mászkáltam az utcákon. Fejemben apám fenyegető jövendöléseivel: mi lesz belőlem, ha így folytatom.

Szorongásom, szomorúságom oldottam a hosszú, homokos utcákkal. Elkezdtem az egyikkel, és folytattam a másikkal, míg a Némedi út mellett lévő temetőig nem jutottam:

A halál a te megmentőd.
Szép a halállal ketten
kerülgetni a temetőt
leszálló szürkületben.

Az utcákon vagy akácokat hagytam el, vagy nyárfákat. A föld vagy poros volt, vagy sáros. A kerítések sok helyütt kidűltek, mint a rossz fog. A házak többnyire elbújtak a kerítések és díszbokrok mögé.

Háborús év volt már. Anyám néha elküldött: sorba álltam kenyérért, húsért, lisztért.

A pék előtt pillantottam meg.

Hosszú dereka kiemelte a tömegből. Fekete haja, piros szája meglepett, mikor egyszer hátranézett. Előbb kapott kenyeret, mint én. Elment. Aztán megint meglátam az októberi Alföld párájában. A piros szájból ezüstfelhő szállt ki. Meg akartam szólítani. Nem mertem. Inkább követtem. Majdnem a temetőnél laktak. A házuk messze bent állt az utcai sövény mögött. Mikor bement, láttam, meggyullad a villany. Igen, most leteszi a kabátját, megigazítja a haját, és leül olvasni. Nem. Elmosogatja a csetrest* a kis, szűkös konyhában.

Besötétült, és még mindig ott álltam a sövény mögött. Mintha remélhetném, hogy megérez, és kijön az utcára. Legalább megsértődik, amiért leselkedek utána.

Nem jött ki.

Egy hét múlva megint meglátam. Csodálkozva nézett rám: mit bámulom annyira? Erre az alkalomra már kész tervem volt: fölajánlom, hogy rajzot készítek róla. Nagyon rosszul rajzoltam, de annyira húzott magához az arca, hogy reméltem, mégis szép arcképet adhatok neki.

De csak néztem, míg elhaladt mellettem. Azzal álltam bosszút a saját maflaságomért, hogy föltűnően követtem. Ha hátranéztem, belenéztem a szemébe.

Egyszer hallottam, hogy az anyja kikiabált neki az esti udvarra: „Olga, nem jössz még be?”

Ezután egy Olga nevű lányról révedeztem.

Néha-néha még követtem az utcán.

Este, ha lefeküdtem, láttam magam fölött az arcát, a busás, fekete haját, piros, húsos száját.

Az ősz rettenetes fehér télbe nyilallott, kevés volt a szenünk, bátyám kint a fronton.

Egyre szomorúbban álldigáltam a konyhaszekrény előtt, és a nagy havat néztem, amely fehér kazallá változtatta a szomszéd telek terebélyes diófáit. Mi lesz belőlem?

Nem láttam semmi választ a havas domb fölött.

Nem jöttek látomások.

Csak Olgával álmodtam még egyszer. Úszott át a Dunán, és azt kiabálta: „Csavargó, csavargó! Menj innen, csavargó!”

Attól kezdve nem gondoltam rá.

* *csetres* – mosatlan edény

Számítógép-suli 35.

A WORD HASZNÁLATA

Bekezdések formázása

A dokumentum szövege általában bekezdésekre oszlik. Minden bekezdésformázást annak kijelölésével kell kezdeni. A bekezdések kijelöléséről a korábbi fejezetekben már volt szó. Milyen formázási lehetőségek vannak?

Bekezdés igazítása

A Word a bekezdésen belül az egymás után következő sorokat a mindenkori oldalbeállításnak megfelelően automatikusan tördeli. A sor végén lévő szó – amennyiben nem fér el a sorban – a következő sorba kerül át. Ezért a sorok hossza nem lesz egyforma. A szövegszerkesztő el tudja helyezni ezeket a nem egyforma hosszúságú sorokat úgy, hogy a sorok kezdetét rendezi egy vonalba, a sorvégek pedig fűrészfogszerűen helyezkednek el (balra igazítás), vagy a sorok végét rendezi (jobbra igazítás:), vagy az adott oldaltükrön belül középen helyez el minden sort (középre igazítás:). Mindezeken felül létezik olyan beállítás is, amely a sorokat úgy széthúzza a szavak közötti hely megnyújtásával, hogy azok kitöltsék az oldaltükröt (sorkizárás:). Ehhez a jelzett nyomógombokat kell aktivizálnunk. A beállítások hatását szemlélteti az 1. ábra.

1. ábra

Bekezdés behúzása

A begépelt szöveg az alapbeállítás szerint a szövegtükör határai, azaz a margók között helyezkedik el, úgy, hogy kitölti a rendelkezésre álló helyet. Előfordulhat, hogy egy szövegrész vagy bekezdés kezdetét vagy/és végét beljebb szeretnénk elhelyezni, vagy a bekezdés első sorát szeretnénk beljebb kezdeni. Ilyenkor a vonalzón lévő szöveghatár-mutatókat használhatjuk (2. ábra).

2. ábra

A szövegrész kijelölése után az egérrel megragadjuk a bal oldali behúzásjelzőt, s a kívánt helyre húzzuk, ha az első sorral is vannak terveink, akkor az első sor behúzásjelzőjét is alkalmazzuk. Hasonlóan kell eljárnunk a jobb oldallal is (3. ábra).

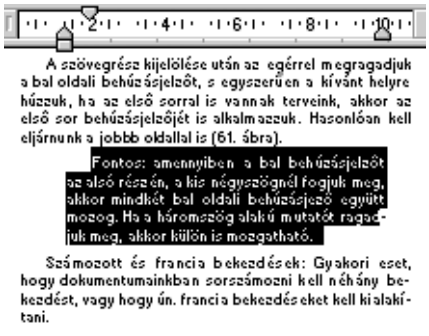

3. ábra

Fontos: amennyiben a bal behúzásjelzőt az alsó részén, a kis négyszögnél fogjuk meg, akkor mindkét bal oldali behúzásjelző együtt mozog. Ha a háromszög alakú mutatót ragadjuk meg, akkor külön is mozgatható.

Számozott és francia bekezdések

Gyakori eset, hogy dokumentumainkban sorszámozni kell néhány bekezdést, vagy hogy ún. francia bekezdéseket kell kialakítani. Erre szolgálnak a **Számozás** és a **Felsorolás** nevű nyomógombok (,). Ezekre mutat példát a 4. ábra.

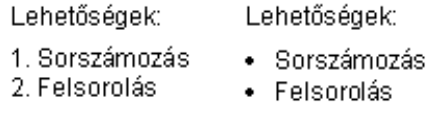

4. ábra

Természetesen a Word lehetőséget teremt a sorszámozás számformátuma, illetve a felsorolás előtti jelek módosítására is. Ezeket a menüből érhetjük el, s a későbbiekben tárgyaljuk.

Tabulátorok használata

Az alapbeállítás szerinti tabulátorpozíciók 1,25 cm-re vannak beállítva a bal oldali margótól, ill. egymástól mérve (módosítható!). Ezeket a beállításokat a vonalzó alsó részén elhelyezkedő kis vonások jelzik. A rögzített tabulátorokkal a feladatok jelentős részét el tudjuk végezni. A tabulátorpozíciók között a **Tab** billentyűvel lépkedhetünk.

Előfordulhat azonban, hogy a fix beállításoktól eltérő pozíciók kedvezőbbek lennének a dokumentum kialakítása szempontjából. Ekkor nem kell mást tennünk, mint hogy a vonalzó adott helyére kattintunk, és a tabulátort már le is tettük, amit ezután az egérrel szabadon tologathatunk balra és jobbra. Azt is meg kell figyelnünk, hogy ilyenkor a letett tabulátortól balra a fix tabulátorpozíciók eltűnnek.

Milyen tabulátortípusok vannak?

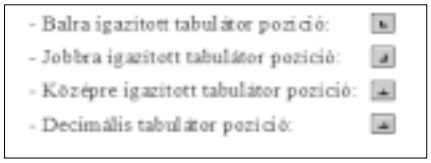

Ezek a jelek a vonalzó bal oldalán elhelyezett négyzetben láthatók. Természetesen mindig csak egy. A tabulátor lerakása előtt be kell állítani, hogy melyiket akarjuk. Ehhez a tabulátor típusát jelző négyzeten kell kattintgatni.

Pallay Dezső

Fesd ki!

Feladat

Mi a címe Felix Salten őzekről szóló regényének?

Irka Karácsony 2004

„Értékes vagy” – tanulhattuk meg Pándy-Szekeres Annától.

Weinrauch Katalin saját verseivel varázsolt karácsonyi hangulatot

A jászolhoz eljöttek a pásztorok...

Ilyen sokan voltunk!

... és a királyok (az Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház Gyermekstúdiójának előadása)

Mindenki Marika nénijének intésére újabb meglepetések következtek...

Seres Tímea karácsonyi dalokat tanított

... amelyek elbűvöltek kicsiket és nagyokat egyaránt

Érkeznek a bőven megrakott gyümölcsös kosarak...

... melyekből mindenkinek jutott egy kis csemege

Mi is díszítettük az Irka-karácsonyfát!

Fesd ki!

Feladat

Milyen eredetű a farsang szó?

A LÓ AZ EMBERI KÉPZELETBEN

Kovács Alexandra csapi levelezőnk azt kérte, foglalkozzon az Irka a lóval. Szívesen tesszük, hisz a ló az egyik legszebb állat, és hűséges társa az embernek. Sok vers, dal, képzőművészeti alkotás hőse. Most Alexandra kívánságára a lovakról olvashattok, mégpedig arról, hogyan él a ló az emberi képzeletben. 1994-ben Faggyas Istvánnak Debrecenben megjelent egy érdekes könyve *Ló és lovasok* címmel. Ezt a kötetet hívtuk most segítségül.

A történelem folyamán a ló mindig az ember csodálatának központjában állt. A ló a legkülönbözőbb módokon szerepet játszott a mitológiában*, a művészetben, az irodalomban.

A görög mitológiában Poszeidonnak, a tenger istenének volt szent állata a ló, a Pegazus, melynek segítségével hajtotta végre fia, Bellerophontész a leküzdhetetlennek látszó és halálos veszedelemmel járó feladatokat. A Pegazus, a Múzsák** szárnyas lova a költői tehetség és ihlet jelképévé vált.

A művelődéstörténetben is nyomot hagyott a lóval való foglalatosság. A képzőművészek különös előszeretettel vállalkoztak lovas kompozíciók megalkotására. A ló alakja, mozgása, a ló és az ember egymáshoz való viszonya ihlető hatást gyakorolt a festők, szobrászok képzeletére. A legszélsőségesebb stílustörténeti eltérések mellett is szembetűnő az efféle téma népszerűsége.

Már a honfoglaló magyarok ötvösművészeti alkotásain is megtalálható az ember és a ló közötti kapcsolat, melyhez a harcos és a vadászó ember tettei kapcsolódnak. A régészek kutatásai révén tudjuk, hogy a több ezer kilométert kalandozó magyarok másképpen ülték a lovat, mint azok az előkelők, akiket a román kori, majd a gótikus műtárgyak örökítettek meg.

Bizonyára megfigyeltétek, hogy a történelemben kimagasló szerepet betöltő egyéniségek, hadvezérek többnyire lovasszobrokon lettek megörökítve.

Festményeken fehér lovon ülve ábrázolták a fővezéreket. Később a harcban elöl járó vezető a kevésbé feltűnő szürke lovon vezette a csatát. Például Napóleon is szürke lovon jelent meg a Gárda előtt.

A fehér ló csak békeidőben hordta hátán az előkelőket, mert színe a csatamezőn veszélyhelyzetek okozója lehetett.

A múlt században festett csataképeken a terephez jobban alkalmazkodó almásszürke mének hátán ülnek a vezérek.

A kurucok a képzőművészek számára csak lóháton voltak elképzelhetők. Az 1848-as szabadságharc emléke jelképpé általánosította az ágaskodó lovakat, a lovon száguldó betyárokat, akik a végtelen rónákon mindig lelovagolták az idegenből ide vezényelt pandúrokat.

Sok szakszerű ábrázolás készült, amelyben munka, vadászat, sport közben is megfestették, megrajzolták ezt a hálás témát.

A XIX. és a XX. század fordulóján a szobrászok egyik legkedveltebb feladatává a lovas kompozíció megalkotása lépett elő. A millenniumi*** emlékmű hét vezére, harci kocsija, Rákóczi, Görgey, Hadik szobra, a Csikós életképszerű figurája, az első világháború számos hősi emlékművének búslakodó lova tanúsítja, milyen sokat foglalkoznak művészeink ezzel a tárgykörrel.

Bizonyítja ezt a kisplasztika is, mely igen gazdag a ló és lovas ábrázolásában.

**mitológia* – a hitregék összessége, rendszere

***Múzsa* – a tudományok és művészetek kilenc istennőjének valamelyike az ókori görögöknél

****millennium* – ezredév, ezredik évforduló

Itt a tél

Itt a tél, itt a tél,
a sok gyerek jókedvűen nevetgél.
Vidáman szalad a szán,
ha sok gyermek húzza.
Hóembert építünk a szomszéd dombra.
Anyu, apu megdicsér:
milyen ügyes itt minden kéz!

Kancászki Sztella
5. oszt., Tiszabökény

Szopó Lívia, *Homok*

Matekdolgozat

Hangos csengő jól megkondul,
a mi gyomrunk összeszorul.
Dolgozat lesz ma matekból,
fülest kapunk a tanártól.

Szorzás, osztás, egyenletek…
Csak buták ne legyetek!
Százalék? – ismeretlen szó!
A dolgozat nem lesz túl jó!

Simon Alexandra
Rát

Horváth József, *Beregszász, 7. osztály*

Iskola, iskola...

Cseng a csengő, gyerekek,
Szól a csengő: befele!
A tanár kiáltva hív:
Be, gyerekek, be, hamar!
Mire beérünk az osztályba,
a tanár leszid.
De tanár néni megbocsát,
s újra kezdődhet a virgoncság!

Nánási Diána
8. oszt., Beregszász

Álmodjál szépeket

Alszik egy kisgyerek.
Gyöngéden álomba merült.
Tudjátok-e, mit álmodik?
Hogy Tél anyóka
Álomba ringatja.
Álmodjál szépeket,
Aludjál, kisgyerek.

Pados Natália
3. oszt., Nevetlenfalu

Az éjszaka

A hold fényes sugara ráesett ablakom párkányára,
S kiláttam a holdfényes éjszakába.
Süvítettek az idegen szelek,
Lebegtek az árnyak a föld felett.
Tiszta volt az égbolt, egy felhő sem volt rajta,
Csak a hold és a csillagok hideg ragyogása.
Az egész földet holdfény borítja,
Sejtelmes is egy ilyen szép éjszaka.

Még sötét az ég, de a csillag világít.
Még éjszaka van, de az ég alja vöröslik.
A fűszál is ébred a reggeli harmatra,
Ébreszti aztán a fák lombozata.
Lassan ébred az alvó természet,
S a tavasz harmattal hinti meg a földet.
A föld is kinyitotta egyik szemét,
A hold a maradék sugarát szórja szerteszét.

Morozovszki Marianna
8. oszt., Beregszász

Pipáló hóember

Hóembert építek
télnek közepén,
hóember szájába
pipát rakok én.

Hóember szájából
kiesik a pipa,
föl se veszi többé,
mert foglalt:
éppen Irkát olvas!

Albok Georgina
Beregszász

Medvebocs

Jaj, de nagy a medvebocs,
az anyja még nagyobb,
medve, medve, medvebocs.

Hóba ugrik, höndörög,
az anyja rádörmög,
medve, medve, medvebocs.

Rosszalkodik, verekedik,
hazamegy és megbetegszik,
medve, medve, medvebocs.

Máté Mónika
4. oszt., Jánosi

Hidi Mária, *Nagydobrony*

Az iskola

Szeretek tanulni,
iskolába járni,
vágyom tudásomat
gyarapítani.

Táskámban a napló,
füzetek és könyvek,
tollak és ceruzák
mind sorban ülnek.

Így indulok útnak reggelente,
jókedvvel, vidáman felkerekedve,
hogy az első csengőszóra ott legyek,
s a tanítónőmnek örömet szerezzek.

Debreceni Ilona
3. oszt., Mezővári

Tóth Bettina, *Rát*

Irkafirka

Mi vagyunk a tudás,
csupa ész, tanulás.
Minden nappal többet
tudunk,
évről évre okosodunk.

Tanulj te is, kis barát,
ne maradj majd „nagy
szamár.”

Hée Kitti
Gát

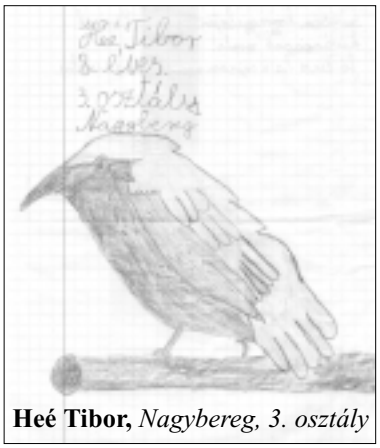

Heé Tibor, *Nagybereg, 3. osztály*

Este

Este nézz fel az égre,
míg fel nem jön egy csillag.
S aztán gondolj a szerencsédre.
A szerencse jó dolog,
senkinek sem árt.
Nézz az égre hát,
s várd a csillagot.

Nyegre Marianna
7. oszt., Aknaszlatina

Az én cicám

Az én cicám neve
Marci.
Sokat szeret
morcoskodni.
Szereti a tejet,
megfogja az
egeret.

Kornicki Katalin
5. oszt., Kaszony

Darcsi Valéria, *Fornos, 7. osztály*

Szülőfalum

Az én falum neve Szernye.
Lehet, valakinek nem tetszik.
Nekem a legkedvesebb.
A szívem hazahúz,
bárhová megyek.
Itt laknak a barátaim,
akiket szeretek.

Bimba Ferenc
6. oszt., Szernye

Postabontás

Szerkeszti:
Kovács Erika

Kun Enikő, *Beregszász*

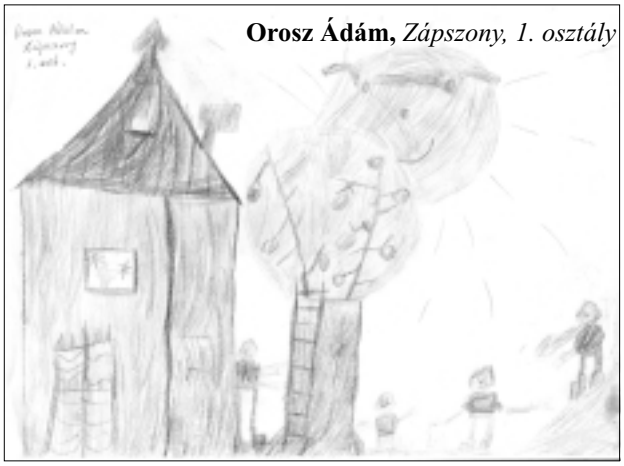

Orosz Ádám, *Zápszony, 1. osztály*

Nagyon sok olvasónktól kaptunk karácsonyi és újévi üdvözletet. Köszönjük a jókívánságokat, mi is hasonló jókat kívánunk minden kedves olvasónknak.

Kun Róbert *nagyberegi* levelezőnk panaszkodik, hogy nem kapott választ eddigi leveleire. Valószínűleg a posta ördöge játszott vele, mert a két vaskos borítékot szinte egyszerre kapta meg szerkesztőségünk. Leveleiben számtalan érdekes ötlettel lepett meg minket, melyek közül néhányat közzéteszünk, hogy Róbert fáradozása ne legyen hiábavaló. Hasznos tanácsokat közöl minden olvasónkkal a lábbeli tisztán tartásáról. Íme néhány ötlet:

Mutasd meg a cipődet,

megmondom ki vagy...

1. Ősszel és télen lábbelink gondos ápolást igényel. Cipőnket, csizmánkat ilyenkor alaposan kenjük be cipőkrémmel, ettől a bőr rugalmasabb, puhább lesz, jobban ellenáll a nedvességnek.

2. Nedves lábbelinket ne szárítsuk közvetlenül tűz mellett, mert a bőr megráncosodik, a gumi pedig megrepedezik.

3. Télen nem csúszik annyira a bőrtalp, ha előzőleg durva csiszolópapírral dörzsöljük végig.

4. Ha cipőnk megrepedezett vagy elvesztette fényét, vonjuk be vékony réteg ricinusolajjal, majd 15 perc múlva fényesítsük ki cipőronggyal.

5. A cipőtalp tartósabb lesz, ha időközönként lenvagy ricinusolajjal bekenjük. Használhatunk glicerint is.

Levelezni szeretnének

Ferkó Klaudia (Ungvári járás, 89434 Nagygejőc, Fő u.18.) 8 éves. Hobbija a rajzolás, gyűjti a szalvétákat és a képeslapokat. Szereti az állatokat és a virágokat. Kedvenc virága az iboly a és a rózsa.

Andrási Szabolcs (Beregszászi járás, 90240 Beregújfalu, Puskin u.11) 9 éves. Hobbija a rajzolás és a kerékpározás. Az Irka segítségével szeretne barátokra szert tenni.

Zsupinszkaja Dianna (Nagyszőlősi járás, 90371 Fertősalmás, Béke u. 96.) 16 éves. Hobbija a zenehallgatás, szeret táncolni, levelezni és utazni. Korban hozzáillő lányok és fiúk leveleit várja. Ígéri, hogy minden levélre válaszol.

Vajda Edina (Ungvári járás, 89434 Nagygejőc, Fő u. 148.) 12 éves. Hobbija a kerékpározás, zenehallgatás, nagyon szeret énekelni és levelezni.

Baksa Szilvia (Beregszászi járás, 90220 Beregsom, Fő u. 202.) 12 éves. Barna szemű, barna hajú lány. Szeret énekelni, zenét hallgatni, számítógépezni, kerékpározni és rajzolni.12-13 éves lányok és fiúk leveleit várja.

Bornemissza Beáta (Nagyszőlősi járás, 90355 Tiszabökény, Új u. 27.) Kedvenc időtöltése a zongorázás, a balettezés és a hegedülés. Szereti a fizikát, a matematikát és a számítógépes játékokat.

Darcsi Anett (Munkácsi járás, 89672 Fornos, Arany J. u. 2.) 13 éves. Barna hajú lány, szeret zenét hallgatni és kerékpározni. Kedvenc tantárgya az ének és a rajz. Gyűjti a szalvétákat és a képeslapokat.

Mica Erzsébet (Nagyszőlősi járás, 90355 Tiszabökény, Új u. 26.) 12 éves. Kedvenc időtöltése a zenehallgatás, olvasás, kerékpározás, tévézés. Szereti az állatokat, gyűjti a matricákat.

Darcsi Kitti (Munkácsi járás, 89672 Fornos, Arany J.u. 19.) 12 éves. Hobbija a tánc és az éneklés. Képeslapokat és matricákat gyűjt. Kedvenc tantárgya a rajz, az ének és a torna.

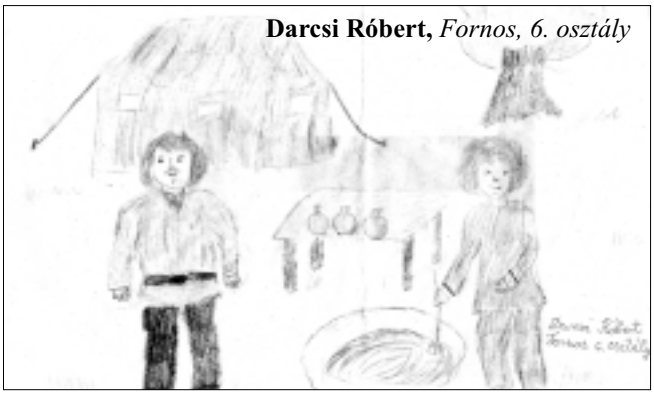

Darcsi Róbert, *Fornos, 6. osztály*

Köszönet az Irkának

Én nagyon szeretem az Irkát, minden számát megvásárolom. Már rég meg szerettem volna írni, hogy milyen nagy segítség nekem a lap, mennyi ötletet kapok belőle. Köszönöm az Irkának, hogy ilyen jó ötleteim vannak általa. További jó munkát és boldog új évet kívánok minden munkatársának!

Darcsi Kitti, Fornos

A 2004/3. szám megfejtései:

11. oldal: Kenyérrel kapcsolatos közmondások: *Nem csak kenyérrel él az ember. A kenyér jó útitárs. Ha megdobnak kővel, dobd vissza kenyérrel. Panaszos a más kenyere. Kijutott neki a pirítós kenyérből. Még a kenyérből sem eszik eleget. Először meg kell enni a kenyérnek a héját, csak azután jön a bele. Jobb a száraz kenyér békével, mint a hizlalt borjú perlekedéssel. Ki dolgozni nem szeret, nem érdemel kenyeret. Stb.*

14. oldal: A mesével kapcsolatban a következő közmondások juthatnak eszünkbe: *Aki sokat markol, keveset fog*; *Az igazság mindig győz*; *Aki kapzsi, pórul jár*; *Jó tett helyébe, jót várj.*

15. oldal: A szösz a tilolt és gerebenezett len vagy kender rostjainak megfonható tömege.

17. oldal: Kárpátalja leghosszabb folyója a Tisza (997 km).

20. oldal: Ha fel akarnánk keresni Kárpátalja valamennyi épségben maradt várát, két helyre kellene elutaznunk: Munkácsra és Ungvárra.

29. oldal: Irodalmi rejtvény: Bárkié is a dicsőség, a hazáé a haszon. (Petőfi Sándor)

Különleges kórus: halász, kalapos, csillagász, lakatos, cipész, festő, kőműves, kertész.

Strucctojás: Egy ember nem tud reggelire megenni egy strucctojást, mert az kb. 25 kg.

Hogyan folytatnád? a) ha szín: karmazsin, b) ha zenész: karmester.

Betűrejtvény: huzal, kisbíró, ismeretlen egyén, jobbadán, kiment a divatból, kétes egyén, zeneműkiadó, ezen kívül, kerékpár, kettős könyvelés, kétes, kibújik a szeg a zsákból, köti az ebet a karóhoz, szó szót követ, ég és föld között, fennkölt.

Nyertesek: Fábián Noémi, Lapcsuk Andrea, Simon Alexandra, Nagy Bettina és Fábián Anita (Rát), Nagy Nikoletta (Mezővári).

Aranyhal

Kérések, kívánságok rovata

Kedves Irka-készítők! Mindig megveszem a lapotokat, és azt kérem tőletek, hogy több találós kérdés jelenjen meg.

Szakács Szabina, Szernye

Dédszüleitek, nagyszüleitek gyermekkorában, amikor még nem televíziózásssal telt el az este, közkedvelt szórakozás volt a találós kérdések feladása és megfejtése. Kérdezd csak meg idősebb családtagjaidat, szomszédaidat! Bizonyára sok elfelejtett találóst hallasz majd. Természetesen, az Irkában is időről időre találkozhatsz a jövőben is találós kérdésekkel.

***

Azt szeretném kérni, hogy az Irka hirdessen egy rajzversenyt bármilyen témára.

Baksa Ágnes, Csonkapapi

A közelmúltban két rajzverseny is volt, légy egy kicsit türelmes! A rajzaidat pályázat nélkül is szívesen fogadjuk.

***

A mi osztályunk nagyon szereti az Irkát, és mindenki rendszeresen megvásárolja. Azt szeretném kérni, hogy osztályunk fényképe jelenjen meg a lapban, ha lehetséges. Előre is köszönjük!

Baksa Ágnes és osztálytársai (Csonkapapi)

Kedves Ágnes! Örömmel olvastuk soraidat, és kérésedet is teljesítjük, viszont lenne egy javaslatom: ha valóban az egész osztály Irka-rajongó, alapítsátok meg az Irka-barátok klubját iskolátokban, ha sikerül, küldjetek erről is fényképes beszámolót, valamint mutasd be részletesebben osztályodat. Lapunkkal kapcsolatos további véleményeiteket is szívesen fogadjuk.

Miért?

Miért leszünk libabőrösek?

Ha fázunk vagy valamitől megborzongunk, a bőrünk hirtelen rücskös lesz. Ha közelről vagy nagyítóval néznénk, azt látnánk, hogy minden egyes kis púpból apró szőrszál mered ki. Az ember testén levő apró szőrök éppúgy felborzolódnak, hogy védjenek a hideg ellen, mint az állatok bundája. A szőrszálak magukkal húzzák a bőrt, ez okozza a rücsköket. Ezt a rücskös bőrt hívjuk libabőrnek, mert a libának ilyen a bőre.

Tudod-e, hogy

a) a banán és a citrusfélék után a harmadik legnagyobb mennyiségben termesztett gyümölcs a Földön az alma?
b) az ókori görögök és a Római Birodalom lakói szintén fogyasztották, mint az egyik legfontosabb gyümölcsöt?
c) az almák világában számos olyan fajtát találunk, amely Magyarországon született?
d) a jonatán almafajta külföldön hungaricumként vált ismertté?
e) a népi gyógyászat azt tartotta: „Napi egy alma, nem kell költeni doktorra!”

Kukta Peti, Kukta Panni

Nem csak lányoknak!

Répatorta

Hozzávalók: 2 csésze kristálycukor, 1,5 csésze olaj, 4 tojás, 2 csésze liszt, 2 teáskanál sütőpor, 2 teáskanál szódabikarbóna, 1 teáskanál só, fél teáskanál őrölt szerecsendió, 4 teáskanál őrölt fahéj, fél teáskanál őrölt szegfűszeg, 3 csésze frissen reszelt répa (1 csésze = 240 ml)
Elkészítése: Gépi habverővel keverd ki a cukrot, az olajat és a tojást. Add hozzá a lisztben előzőleg elvegyített száraz összetevőket, majd jó alaposan keverd ki a habverővel. Végül jöhet a répa, majd a kivajazott és lisztezett tortaformában az egészet kb. 1 órán át kell sütni 350 fokon. (Vigyázz, hogy ne égjen meg, ugyanakkor jól átsüljön a közepe is.)

Még finomabbá teheted egy sajtkrémöntettel:
Hozzávalók: 125 g margarin, 1 doboz sajtkrém, 2 csomag vanillincukor, 2 csésze porcukor
Elkészítése: Gépi habverővel verd habosra a margarint és a sajtkrémet. Add hozzá a vanillin- és porcukrot, keverd krémesre, majd kend rá a kihűlt tortára.

Jeles évfordulók Magyarország történetéből

Február 6.

Béri Balogh Ádám kuruc brigadéros kivégzése

1711. február 6-án Budán az osztrákok lefejezték Béri Balogh Ádámot, a Rákóczi-szabadságharc dunántúli küzdelmeinek legendás hősét, a fejedelem egyik legvitézebb, leghűségesebb brigadérosát. Ki is volt Béri Balogh Ádám? 1668-ban született. Részt vett a törökellenes felszabadító harcokban, és 1704-ben csatlakozott a Rákóczi-szabadság-

harchoz. Béri Balogh kezdetben ezereskapitányi kinevezést kapott. Különösen kitüntette magát a Dunántúlt elfoglaló 1705. évi kuruc hadjáratban. 1706 novemberében vezértársaival együtt a győrvári csatában legyőzte Hannibal Heister osztrák tábornokot. Legnagyobb katonai sikerét 1708. szeptember 2-án aratta a Tolna megyei Kölesdnél, ahol véres csatában aratott győzelmet a császáriak felett. E győzelméért Rákóczi brigadérossá nevezte ki. A császáriak 1710. október végén elfogták, s bár Rákóczi megpróbálta fogolycserére útján kiszabadítani, az osztrákok felségárulásért kivégezték. Alakját számos dal, népköltés örökítette meg.

Magyar világjárók

Az igazi Old Shatterhand – Xantus János

Bizonyára hallottatok Karl May indiánregényeinek népszerű hőseiről, Winnetouról, a nemes apacs törzsfőnökről és hű barátjáról, Old Shatterhandről. De tudtátok-e, hogy a kemény öklű fehér vadász alakját a német író honfitársunkról, Xantus Jánosról mintázta meg? Ám Xantus több volt holmi kalandornál. Kalandos élete mellett kiváló tudósként tartjuk számon, akárcsak az amerikaiak.

A Vadnyugat hőse

Az 1825-ben a Somogy megyei Csokornyán született Xantus jogot tanult. Mint lelkes hazafi előbb nemzetőrként, majd honvédként harcolt a szabadságharcban. Hadnagyi rangot ért el, mire 1849 februárjában elfogták és bebörtönözték. A szabadságharc leverése után besorozták egy osztrák ezredbe, ahonnan megszökött, és az Egyesült Államokba utazott. Itt kezdte meg tudományos munkásságát: a vasútépítésnél topográfiai felméréseket végzett, majd beállt a hadseregbe. A Kansas állambeli Riley-erődben, majd Kaliforniában szolgált, közben állat- és növénytani anyagot gyűjtött, meteorológiai megfigyeléseket végzett. Szenvedélyes vadász és természetjáró lévén, gyakran utazgatott az akkor még vad nyugati vidékeken, megbarátkozott több indián törzzsel is. Útleírásait – saját értékes megfigyelései mellett – a pionírirodalomból kölcsönzött történetekkel színesítette. Bár szép pozíciót ért el: a polgárháború alatt mexikói konzul lett, 1864-ben mégis hazatért, hogy itthon dolgozhasson.

Tudtad-e?

Xantus János jelentős szerepet játszott a budapesti állatkert megalapításában, amelynek sokáig ő volt az igazgatója.

A fejvadászok földjén

A kalandvágy nem sokáig hagyta Xantust nyugodni, 1868-ban a kormány megbízásából egy osztrák–magyar expedíció tagjaként Délkelet-Ázsiába utazott. Miután bejárta Ceylont, Szingapúrt és Japánt, 1869-ben kivált az expedícióból és egyedül tért vissza Szingapúrba. Itt két gyűjtőutat szervezett: az elsőt Észak-Borneó Sarawak államába, a másodikat Jáva szigetére. Malájföldi kalandozásai nem voltak éppen veszélytelenek. A számotokra a Sandokan-filmsorozatból ismert Észak-Borneó lakosai, a rettegett dajakok abban az időben még javában űzték a fejvadászatot. Szerencsére hősünk nem vesztette el a fejét, és 1870 végén rendkívül gazdag állat-, növény- és néprajzi gyűjteménnyel tért haza. Nyughatatlan világutazónk ezután már nem hagyta el hazáját. Széleskörű tudományos és közérdekű tevékenységét haláláig (1894) folytatta.

Kész Barnabás

A mi nyelvünk

Jól beszélni és írni magyarul

(Részletek)

Az emberek általában azt hiszik, hogy szépen, „művészien” írni azt jelenti, hogy egyszerű gondolatait is az ember jól fölcifrázva, bonyolultan adja elő. Ennek éppen az ellenkezője az igaz. Szépen az ír és beszél, akinek sikerül még a bonyolult gondolatait is egyszerűen és világosan előadni. A művészet pedig ott kezdődik, ahol az ember az ilyen előadással még élvezetet is szerez hallgatóinak.

A magyar nyelv természeténél fogva az egyszerűséget és a világosságot kívánja. Nem minden nyelv ilyen. Vannak nyelvek, amelyek nem is annyira az észhez, mint inkább az érzelmekhez akarnak szólni. Vannak még csavaros, sőt köntörfalazó természetű nyelvek is.

A magyar nyelvnek a maga sajátos természete onnan van, hogy kialakításában vajmi kevés része volt az alkuszoknak, kereskedőknek, fiskálisoknak s más efféle csűrő-csavaró beszédű embernek. Jobbára kétkezi emberek nyelve volt a magyar.

Olyanoké, akik valóságot és igazságot akartak közölni egymással. Akik világos, tiszta gondolatot fejeztek ki általa. Akiknek nem volt rejtegetnivalójuk egymás előtt. Akik nem szorultak se hazugságra, se hízelgésre.

Ebből az következik, hogy a jó magyar írás és beszéd tanítását voltaképpen a helyes gondolkodás tanításával kell kezdeni. Ki gondolkodik helyesen? Aki az igazat keresi.

Az írás és beszéd módja mindenkit leleplez. Jól beszélni és írni magyarul, ez tehát igazánból: jellemkérdés.

Az íróság ott kezdődik, mikor az ember felelősséget érez egy alany és egy állítmány összefűzésekor is; mert az is becsületvizsga: állítás, amiért helyt kell állni. Egy életen át! Egy nemzet életén át!

Illyés Gyula

Plusz egy név

Töltsd ki az ábrát a megadott szavakkal! Helyes megoldás esetén a kimaradó négy szó első betűiből egy nevet olvashatsz össze.

Kétbetűsek: EK, EZ, ÍV, KE, RÍ, ZI
Hárombetűsek: ÁDI, EKE, LÁT, RAE, TOB, TOR, USA
Négybetűsek: ÁHÍT, ALUL, DUGÓ, ITAL, LERÍ, TÚSZ
Ötbetűsek: KERÍT, LÓRUM, ÓKORI, OKOZÓ, RÁTÉT, TASAK, TÚRÓS
Hatbetűsek: IDÉZÉS, LEVESZ
Kilencbetűsek: BELETELIK, BOTANIKUS, KITISZTÍT, NEMESÍTÉS, SZEMBESÍT

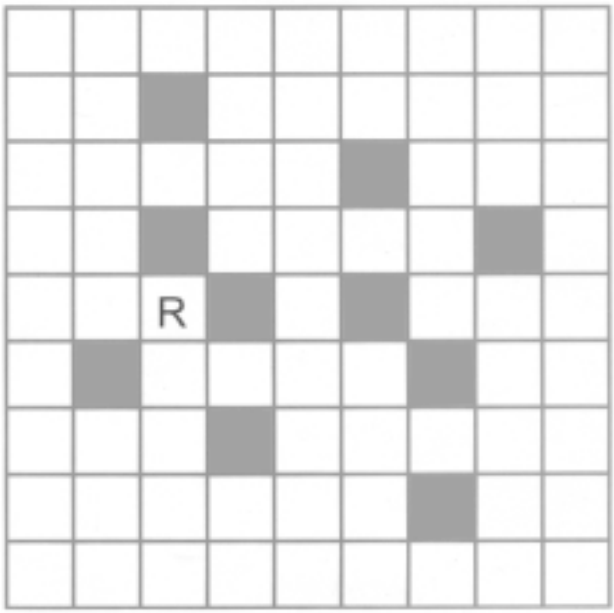

Átfedések

A meghatározások alapján négy betűs szavakat kell az ábrába írni, soronként kettőt. Az első szó utolsó két betűje megegyezik a következő szó első két betűjével. Ezekből a betűkből – fentről lefelé összeolvasva –alakul ki a megfejtés.

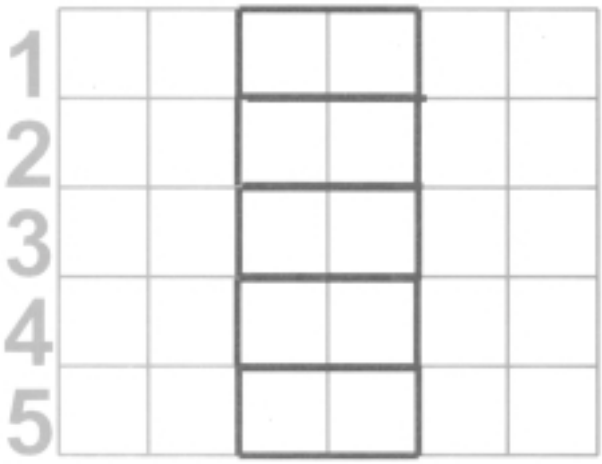

Meghatározások: 1. Hosszú idő múlva. – Fekete ital. 2. Szőlő támasztéka. – Ravasz állat. 3. Áll alatti zsírpárna. – Bejárat. 4. Heti tippjáték. – Tamás, becézve. 5. Budapest folyója. – Hatalmas.

Egy kis matek

1 2 3 4 5 6 7

Hogyan helyeznéd el az összeadás jelét a felsorolt számok közé, hogy az eredmény 100 legyen? A számok sorrendjét nem szabad megváltoztatni!

Nagyon könnyű!

Kösd össze a szótagokat, hogy értelmes szavakat kaphass!

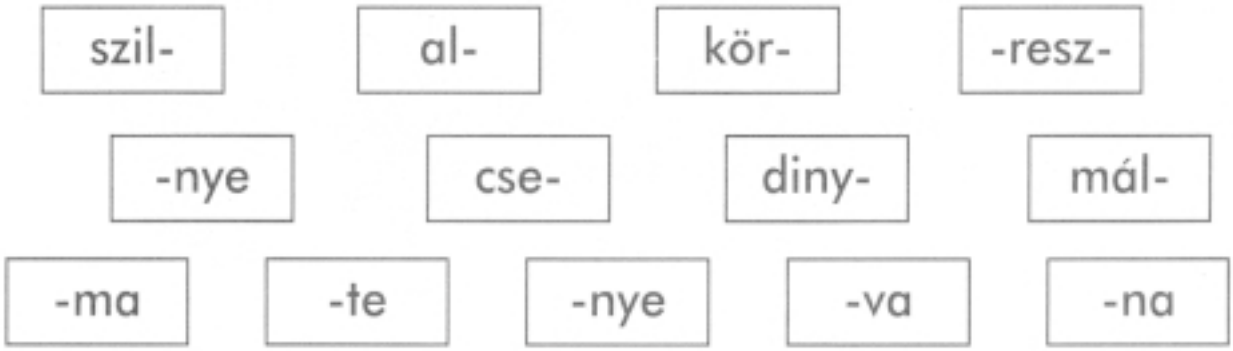

Dobozoljunk!

Távolítsd el az egyik dobozt, majd a maradékot oszd két hármas csoportra úgy, hogy összegük azonos legyen!

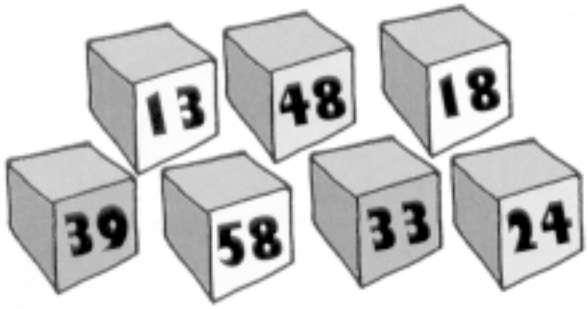

Pontosan, szépen...

Melyik pontos ábrával lehet folytatni a sort?

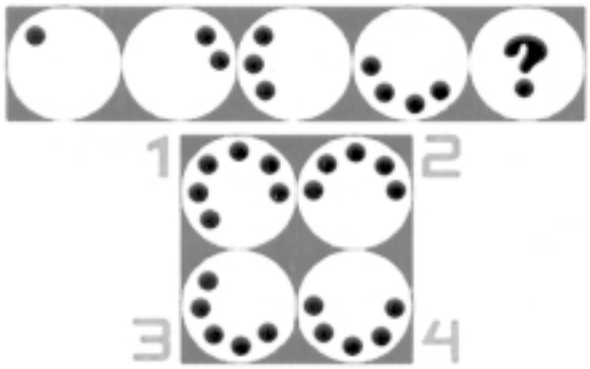

Melyik nem illik a többi közé?

f	z	o	a	v	b	h	j
d	k	u	i	s	c	k	l

Ez logikus!

Melyik ábra illik a kérdőjel helyére?

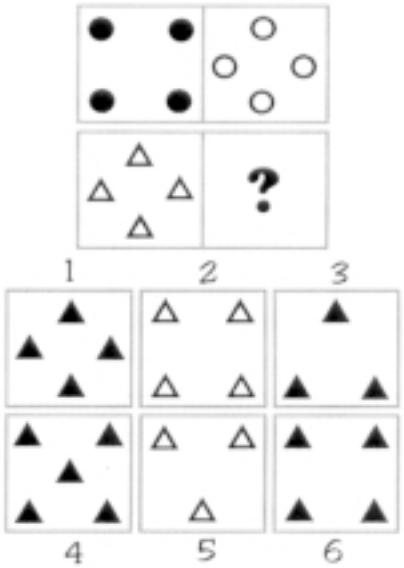

Számkerék

Vajon melyik szám illik a kérdőjel helyére?

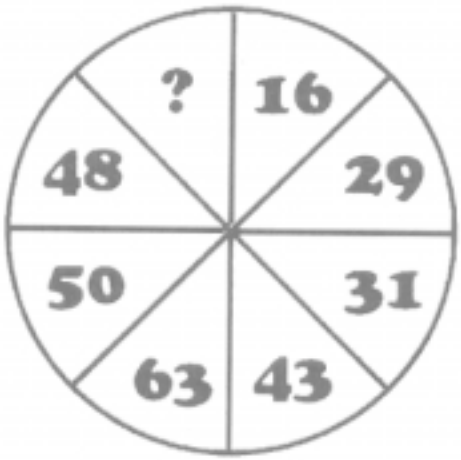

Beküldési határidő: 2005. március 30.

Tündérujjak

Aranyhalacska-hajtogató

Hol volt, hol nem,
a Dunában,
volt egy csöpp aranyhalacska,
olyan kicsi, mint az ujjam,
a legeslegkisebb ujjam,
volt hát egy aranyhalacska,
aki mindig maga úszkált
Duna fodros hullámában.

(Kormos István)

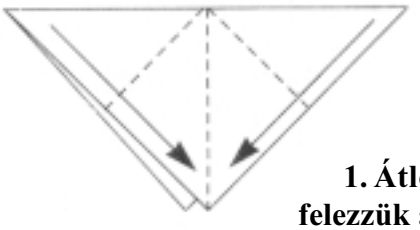

1. Átlósan félbehajtjuk és felezzük a háromszögeket.

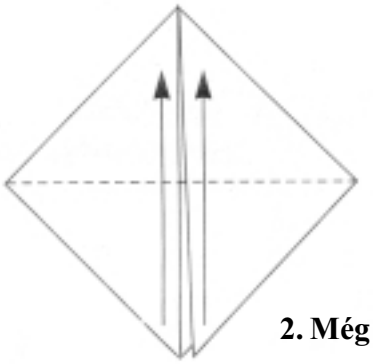

2. Még egy felezés.

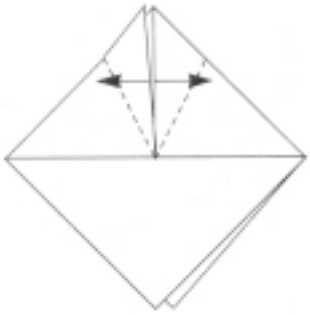

3. Szétnyitjuk.

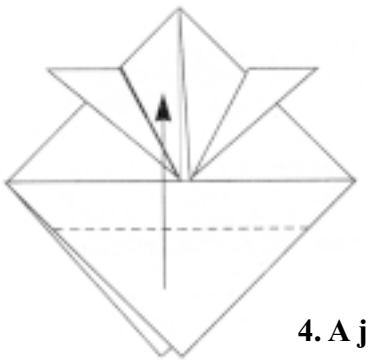

4. A jelig hajtjuk.

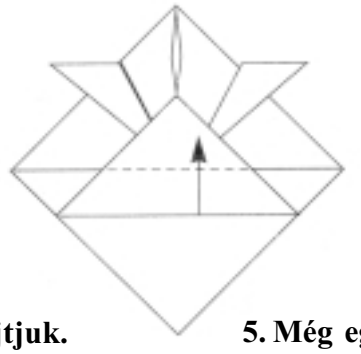

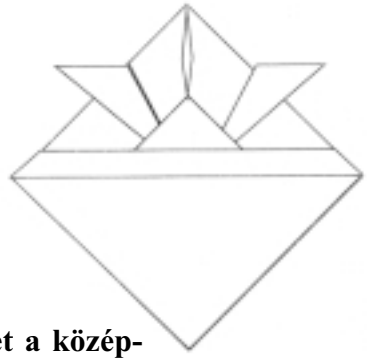

5. Még egyet a középvonalig.

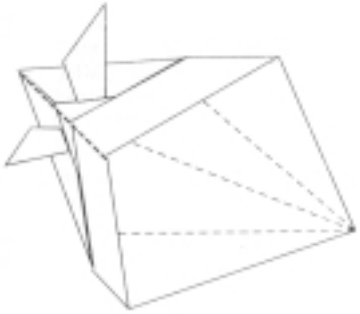

7. Szétnyitjuk.

8. A besatírozott részeket levágjuk.

9. Szemet rajzolunk és kész az aranyhalunk.

DÖNGICSÉLŐ
ÓVODÁSOK MELLÉKLETE · SZERKESZTI GABÓDA ÉVA

Elmúlott a rövid farsang...

Elmúlott a rövid farsang,
De mi azt nem bánjuk,
Sirassák a lányok
Otthon maradásuk,
Kiknek a nagy méreg miatt
Ráncos az orcájuk.

(Népköltés)

Tordon Ákos

Bögrebál

Bögrebálon, hej, trillárom,
bögre táncol, harminchárom.
Harminchárom füles bögre.
A bánatot akaszd szögre!

Pittyes-pöttyös a vidámság,
rózsát nyit a jókívánság.
Egy sem törött, egy sem csorba,
táncát ropja szépen sorba.

Bögrebálon, hej, trillárom,
bögre táncol, harminchárom.
Harminchárom táncot járnak,
a kanalak muzsikálnak,
a poharak körben állnak,
tapsolnak a bögrebálnak.

Fodor Mária

Hiszed-e?

Egyszer láttam olyan folyót,
nagy folyót,
hogy a partját nem is láttam,
nem is volt.

Madár voltam,
fényes tollú fűzike,
kicsiny voltam,
de nem féltem, hiszed-e?

Olyan nagy volt
körülöttem a világ,
amekkorát egy kis madár
sose lát.

A tetején minden ablak
zárva volt,
az oldalán a kerítés
rácsos volt.

Jött a szellő, rácsot rázott,
le vele!
Aranykulccsal kinyitotta,
hiszed-e?

Gyárfás Endre

A derelye ereje

Éhemnek elejét vettem,
Lekváros derelyét ettem.
Így aztán nagy erős lettem
„Jöhetnek ellenem ketten!”

Játékból birokra keltem…
Jaj, szegény derekam nyekken.
Szuszogva két vállon fekszem,
Lehet, hogy túl sokat ettem?

Ugró béka

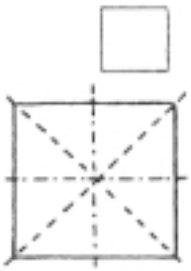

1. Sátorhajtás.

2. Felhajtjuk a sarkokat.

3. Tölcsérhajtás.

4. Megfordítjuk.

5. Az oldalakat középre hajtjuk.

6. A felső réteget ismét középre hajtjuk.

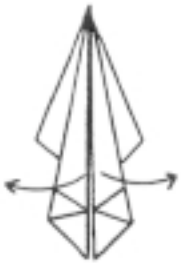

7. Kihajtjuk.

8. Megfordítjuk.

9. Lépcsőhajtással alakítjuk ki a „rugóját”.

KÉSZ!

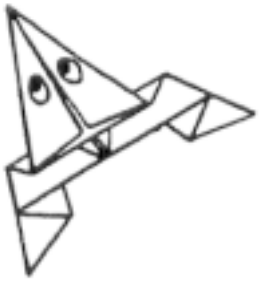

Ha a „rugót” lenyomjuk és húzva elengedjük, a békánk elugrik. Nagyon izgalmas versenyt rendezhetünk!

Rajzolj és színezz!

Ha összekötöd a pontokat folytonos vonallal, a farsangi mulatságok egyik közkedvelt, vidám figurája mosolyog majd rád a képről. Ki ő?

„Bohóc vagyok nem tagadom,
csörgő sipkám neked adom!
Cintányérom összeverem,
bukfencezek a fejemen.
Jókedvemet nem tagadom,
viccet mondok, ingyen adom...”

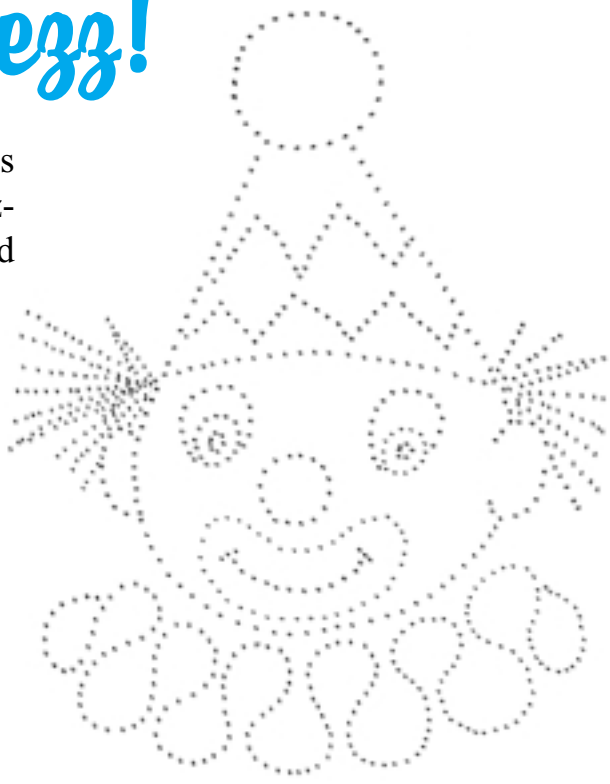

Kakukktojás

A négy vízszintes sorban képeket láthatsz, amelyek összeillenek, kivéve soronként egyet. Az az egy kakukktojás. Rájöttél, miért?

Elcserélt eledelek

A képen látható állatok meglepődve szemlélik az előttük lévő táplálékot. Biztosan azért, mert egyikük sem kedveli azt, ami eléje került. Te hogyan osztanád szét közöttük a különféle eledeleket, hogy mindenki elégedett legyen?

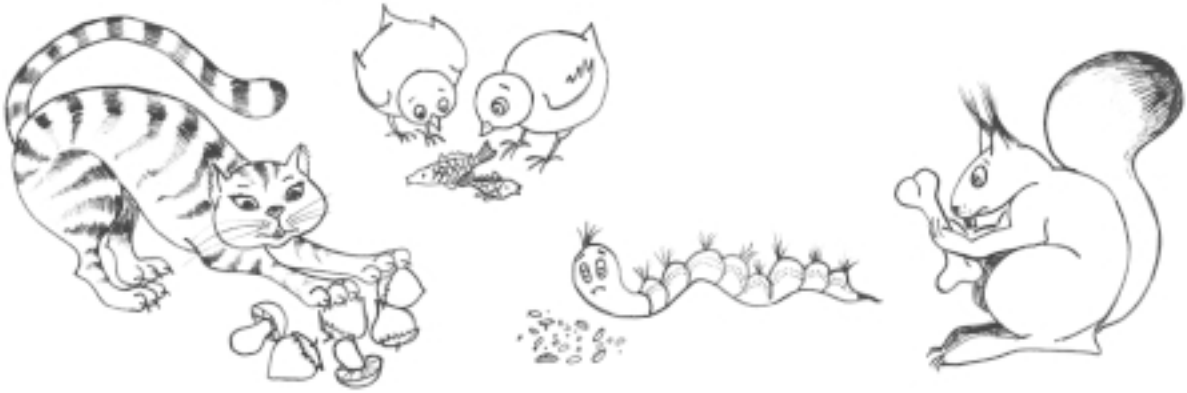

ZELK ZOLTÁN

Négy vándor

A világ végétől kilenclépésnyire, de az is lehet, hogy tízre, volt egy hegy. A hegy mögött egy icipici patakocska folydogált, amiben mákszem nagyságú halak játszadoztak, s olyan kicsi békák ugráltak a partján, hogy csak a szél és a falevelek látták őket.

A hegy se volt valami óriási, a verebek gyalogláb másztak át rajta, és mikor a túlsó felére értek, akkor is volt kedvük ugrándozni. De igazi hegy volt, és igazi volt az a cérnaszálnyi ösvény is, ami a hegytől az erdőig vezetett.

Vidám élet volt az erdőben, de legvidámabban négy testvér élt, akiknek az erdő közepében volt a házuk. A négy testvér neve: Tavasz, Nyár, Ősz, Tél.

Azt elfelejtettem megmondani, hogy mindez a világ elején volt így, a világ elejétől is csak tíz évig és három napig. Mert tíz esztendő és három nap múltán a négy testvér összeveszett. Azon vesztek össze, hogy melyik madár tud nagyobbat ugrani: a veréb vagy a rigó?

A Tavasz és a Nyár azt mondta, hogy a veréb, az Ősz és a Tél azt mondta, hogy a rigó. Se a lepkék, se az ösvény, se a pici patak nem tudta megmondani, melyiknek van igaza. Így történt, hogy a Tavasz így szólott a testvéreihez:

– Ezen mi elveszekednénk a világ végéig is. Én hát inkább elmegyek közületek. – Ezzel aztán el is indult, át a kis ösvényen, át a kavics nagyságú hegyen, és az icipici patakon, míg csak a világ közepére nem ért. Eltelt vagy három hónap, míg visszatért az erdőbe.

Akkor aztán eldicsekedett a testvéreinek, hogy mennyire örültek neki az emberek. Mindenki azt mondta, hogy a Tavasz a legszebb a világon. Ezt bizony nem hagyta a Nyár. Ö is útra kelt, és ő is dicsekedve tért vissza.

– Énhozzám bizony úgy szóltak az emberek: „Te vagy a legjobb, te vagy a legkedvesebb! Te érlelted meg a búzánkat, hogy lisztet őrölhessünk belőle, és kenyeret süthessünk…”

– Hát, ha így van, én is útra kelek – gondolta az Ősz. S nem is gondolta kétszer, túl volt már erdőn, folyón, patakon. Aztán, mikor visszatért, így szólt:

– Láttátok volna, hogy örültek nekem az emberek! Nem is csoda, mert teli tarisznyával mentem közéjük, vittem nekik szőlőt, diót, almát, körtét.

A Tél se hagyta magát, ő is útnak indult, szaladtak előtte a szelek, hogy hírül vigyék érkezését. Visszafelé is pajtásaival, a szelekkel jött, s álló nap arról mesélt, mennyire örültek a gyerekek a hónak és a jégnek, s mennyi ágat tördelt az erdőben, hogy legyen mivel fűteniük a szegényeknek.

Álló napig ezt mesélte, de már csak ketten hallgatták: a nyár és az Ősz, mert a Tavasz közben újra útra kelt, s az óta így vándorolnak, mióta világ a világ.

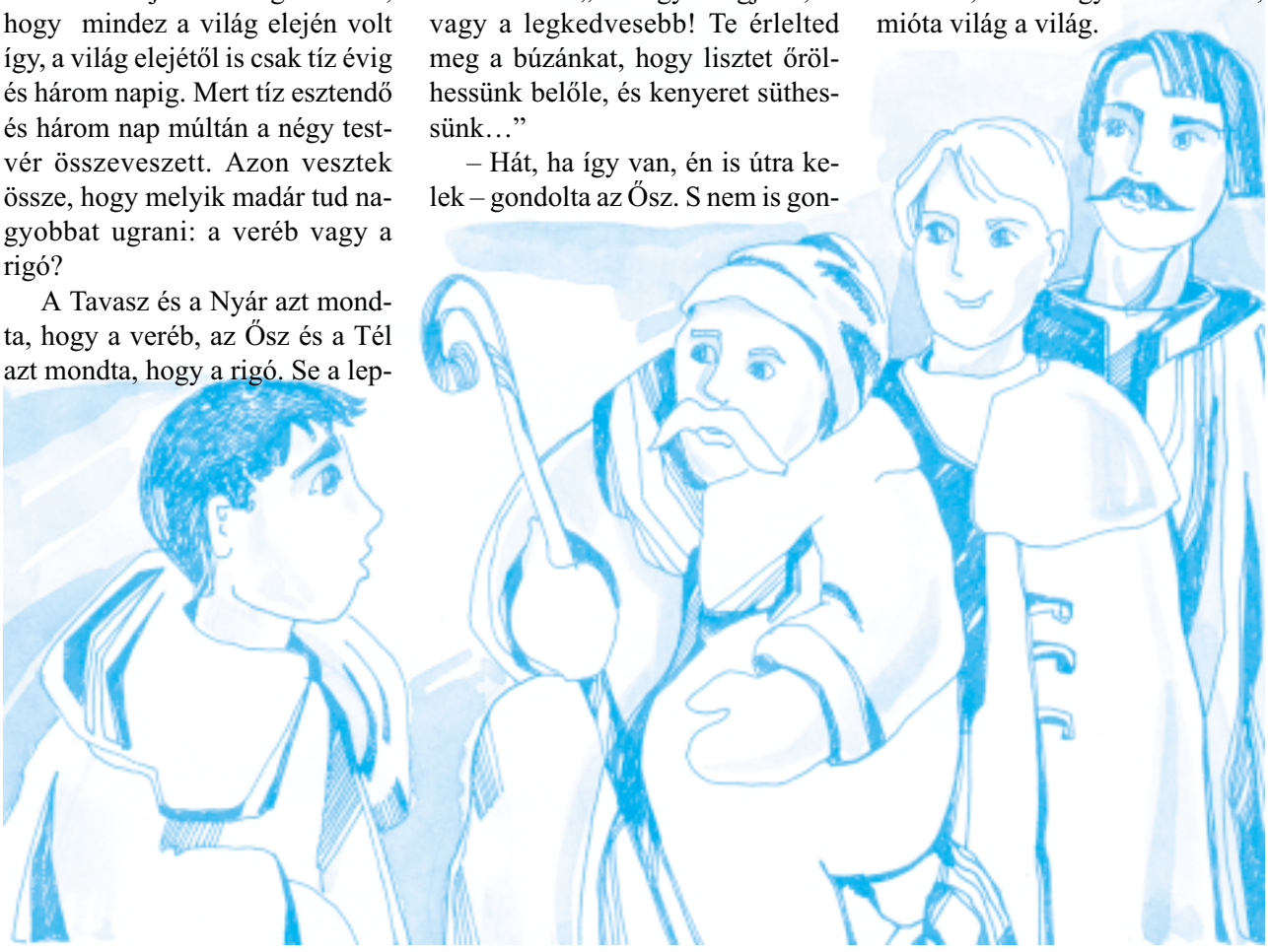

Új párnahuzat

Tündérujjak

Minden lakásban megtalálhatók az étkezőasztalt körülvevő székeken, hokedliken, a kerti padokon a kényelmünket szolgáló, habszivaccsal vagy egyéb anyaggal tömített párnák, ülőkék. Mivel a huzatokat gyakran kell mosnunk, könnyen elhasználódnak, így jó, ha van kéznél tartalék párnahuzatunk.

A vidám, változatos huzatokkal meghitté, hangulatossá tehetjük környezetünket. Íme néhány ötlet!

Engedjétek szabadjára képzelőerőtöket, s tervezzetek minél érdekesebb párnahuzatokat!
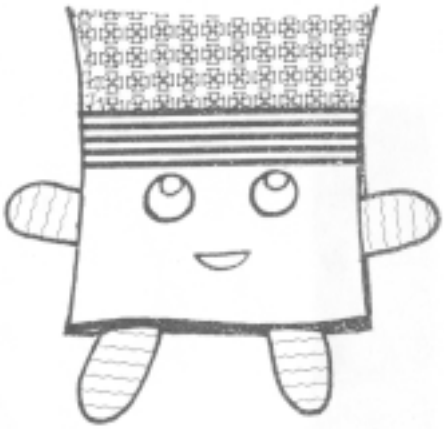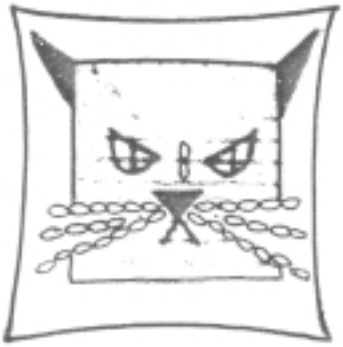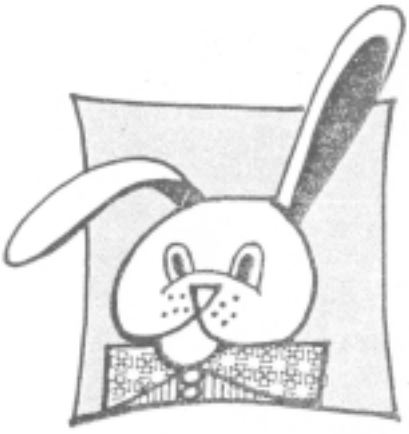
A megvalósításhoz kérjétek édesanyátok, nővéretek segítségét.